

**O`ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O`RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

ANDIJON MUHANDISLIK – IQTISODIYOT INSTITUTI

«O`ZBEKISTON TARIXI» KAFEDRASI

1-kurs barcha yo`nalishlari uchun

**“O`ZBEKISTON TARIXI” FANIDAN AMALIY (SEMINAR)
MASHG`ULOTLARNI BAJARISH YuZASIDAN
USLUBIY KO`RSATMA**

Andijon -2009

«TASDIQLAYMAN»
Andijon muhandislik-iqtisodiyot
instituti Ilmiy-Uslubiy
Kengashida ko`rib chiqilgan va
ma'qullangan

Kengash raisi: _____A.Xakimov
«_____»_____2009 y.

«MA'QULLANGAN»
Muhandislik fakulteti ilmiy
Kengashida muhokama qilingan va
ma'qullangan

Kengash raisi: _____Sh.Qosimov
«_____»_____2009 y.

«TAVSIYA ETILGAN»
“O`zbekiston tarixi ” kafedrası
majlisida muhokama qilingan va tavsiya etilgan

Kafedra mudiri: _____U.Abdullaev
(Kafedra majlisining _____-sonli bayonnomasi
“ _____ ” _____2009 yil).

Taqrizchilar:
O`. Ubaydullaev t.f.n- ADU dotsenti.
G.Karimova-AndMII «O`quv-uslubiy» bo`limi uslubiyatchisi

Tuzuvchilar:
Assistent F.Taylyaqova va D.Axmadjonova -“O`zbekiston tarixi” fanidan
amaliy (seminar) mashg`ulotlarni bajarish yuzasidan uslubiy ko`rsatma.
A.: AndMII, 2009 y.

SO`Z BOSHI

Mamlakatimizning mustaqillika erishuvi yuz berayotgan ijtimoiy-siyosiy, ayniqsa, O'zbekistonning ma'naviy hayotida xotira, an'ana va qadriyatlarimizning tiklanishi munosabati bilan ijtimoiy fanlar sohasida xususan tarix fanining o'qitilishida mutlaqo yangi vazifalar paydo bo'ldi. Mazkur fanni o'qitishdan maqsad shuki millatning ijtimoiy, siyosiy va madaniy hayotini o'rganish. Bugungi kunda vatan tarixini, mustaqillik mafkurasini chuqurroq o'rganish asosida vatanni sevish va undan mag'rurlanish xis-tuyg'ulari tarbiyalash vazifalarini o'taydi.

Uslubiy qo'llanmada O'zbekiston tarixi fanining vazifasi va uning hozirgi milliy mustaqilligimiz sharoitida jamiyatning yangi fuqarosini tarbiyalashdagi o'ni ahamiyati asosiy mavzu qilib olingan, ushbu qo'llanmada O'zbekiston tarixi fanidan eng qadimgi davrlardan to hozirgi davrgacha bo'lgan O'zbekiston xalqlari tarixi ifodalangan ushbu uslubiy qo'llanma O'zbekiston tarixi fanidan amaliy mashg'ulot uchun tayyorlangan.

Qo'llanma amaliy darsni mavzusi, rejalari va xar-bir mavzular uchun zarur bo'lgan darslik va qo'shimcha adabiyotlar ko'rsatilgan.

Qo'llanma oliy va o'rta maxsus o'quv yurti talabalari amaliy mashg'ulotlarida foydalanish uchun tayyorlandi.

Qo'llanmani tayyorlashda juz'iy xatolarga yo'l qo'yilgan bo'lishi mumkin, shuning uchun mualliflar bildiriladigan turli fikr, mulohaza va takliflar uchun oldindan o'z minnatdorchiligini bildiradi.

O'zbekiston tarixidan seminar (amaliy) mashg'ulotlar uchun ajratilgan mavzu va soatlar

№	Mavzu nomi	Soat taqsimoti
1.	“Avesto” kitobi O'zbekiston tarixini o'rganishda muhim manba.	2
2.	Vatanimiz xududida vujudga kelgan dastlabki davlatlar.	2
3.	O'zbek xalhining etnik shakllanishi.	1
4.	Buyuk ipak yo'li: shakllanishi va rivojlanishi boshichlari.	1
5.	Markaziy Osiyo xalqlarining IX-XII asrlar davri madaniyati.	2
6.	Amir Temur markazlashgan davlat asoschisi.	2
7.	Temuriylar davri madaniyati.	2
8.	Rossiya bosqini arafasida o'zbek xonliklarining ijtimoiy siyosiy	

	va madaniy hayoti.	2
9.	Chor Rossiyasining Turkistonda yuritgan mustamlakachilik siyosati.	2
10.	Turkistonda jadidchilik harakati.	2
11.	Istiqlolchilik harakati.	2
12.	Sovet tuzumining O`zbekistonda yuritgan qatag`onlik siyosati va uning oqibatlari.	2
13.	Sovetlar davridagi iqtisodiy va ma'naviy qaramlikning oqibatlari.	2
14.	O`zbekiston mustaqil davlat	2
15.	Uzbekistonda xukukiy demokratik davlat va fukarolik jamiyati asoslarining shakllanishi.	2
16.	O`zbekistonda bozor munosabatlarining shakllanishi.	2
17.	Uzbekistonning milliy istiklol mafkurasi.	2
18.	O`zbekiston va jahon hamjamiyati.	2
	JAMI:	36

1. O`zbekiston tarixi fanidan amaliy mashulotlar mavzulari, rejalari va adabiyotlar

1-Mavzu: “Avesto” kitobi-O`zbekiston tarixini o`rganishda muhim manba

R E J A :

1. Qadimiy Xorazm - “Avesto” vatani.
2. “Avesto”da zardushtiylik (otashparastlik) dini tamoyillari va qonun-qoidalarining asoslab berilganligi.
3. “Avesto”da qadimgi ajdodlarimizning boshqaruv tizimi, ijtimoiy turmushi va madaniy hayotiga oid ma'lumotlar.
4. “Avesto”ning Markaziy Osiyo va boshqa xududlar bo`ylab tarqalishi va uning qadimgi xalqlar ma'naviy hayotiga ta'siri.

Avesto-zardushtiylik dinining muqaddas kitobi 2700 yil ilgari Xorazm zaminida vujudga kelgan.

Talaba ushbu mavzuni yoritishda Avestoniing ma'nosi ”xayot yo`riqnomasi”demakligini, u qadimda 21 kitobdan iborat bo`lganligini, bizning kunimizgacha esa u to`rt kitob shaklida etib kelganligini, bu kitoblar “Yasna”, “Yasht”, “Videvdod”, “Visparat”, kitoblari ekanligiga, kitobda ikki yaxshilik va yomonlik xudolari o`rtasidagi kurash yoritilganligiga e'tibor bermog`i lozim.

Avesto kitobida zardushtiylik dinining ta'limoti, inson xayoti va odamlarning ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlarining ma'lum qonun-qoidalariga asoslangani xaqida ma'lumot, qadimgi tushunchalar, viloyatlar nomlari, qadimgi mamlakatlarning ro`yxati, iqtisodiy va ijtimoiy munosabatlar, ijtimoiy va siyosiy tuzum, zardushtiylikning falsafasi xaqidagi ma'lumotlar berilganligini yoritishga xarakat qilishi kerak. Umuman Avesto Markaziy Osiyo, Eron xalqlarining tarixi, madaniyati, ma'naviyatini o`rganishdagi asosiy yozma manba ekanligiga e'tibor bermog`i lozim bo`ladi.

Adabiyotlar:

1. Karimov I. Ma'naviy yuksalish yo`lida. T.: O`zbekiston, 1998.
2. Karimov I. O`zbekiston: milliy istiqlool, iqtisod, siyosat, mafkura. 1-jild. T.: O`zbekiston, 1996.
3. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo`q. “Muloqot” jurnali, 1998 yil, 5-son.
4. Karimov I.A. Istiqlool va ma'naviyat. T., O`zbekiston 1994y.
5. I. Karimov – O`zbekistonning 16 yillik mustaqil taraqqiyot yo`li. Xalq so`zi 31 avgust 2007 y.
6. I. Karimov Sharq gavxari – zamin sayqali. Samarqand shaqrining 2750 yilligiga bag`ishlangan tantanali marosimda so`zlagan nutqi. Xalq so`zi 9 avgust 2007 yil.
7. I. Karimov Yangilanish va barqaror taraqqiyot yo`lidan yanada izchil harakat qilish xalqimiz uchun farovon tkrmush sharoiti yaratish- asosiy

- vazifamizdir. T. "O'zbekiston" 2007 y.
8. I. Karimov Bu bayram barchamizniki – butun xalqimizniki (16 yillik tantanali marosimdagi bayram so'zi) Xalq so'zi 2007 yil 1 sentyabr.
  9. I. Karimov Bunyodkor xalqimizning azmu shijoatining amaldagi ifodasi. Toshguzar – Boysun – qumqo'rg'on temir yo'lining ishga tushirilishiga bag'ishlab o'tkazilgan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 25 avgust.
  10. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat engilmas kuch.T.: "Ma'naviyat" 2008 y
  11. Abu Rayxon Beruniy. Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar. Tanlangan asarlar, 1-jild. T.: Fan, 1968.
  12. Askarov A. O'zbekiston tarixi (Eng qadimgi davrlardan milodning V asrigacha). T.: O'qituvchi, 1994.
  13. Axmedov B. Tarixdan saboqlar. T.:O'qituvchi, 1994.
  14. Jabborov I. Antik madaniyat va ma'naviyat xazinas. T., 1999.
  15. Jabborov I. O'zbeklar turmush tarzi va madaniyati. T.: O'qituvchi, 2003.
  16. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
  17. O'zbekiston Respublikasi entsiklopediya. Toshkent. "O'zbekiston" 1997.
  18. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
  19. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
  20. Pidaev M. Sirli Kushon saltanati. T.: Fan, 1990.
  21. Qayumov A. Qadimgi yozma yodgorliklar. T., 2000.
  22. Qoroboyev U. O'zbek xalqi bayramlari. T.: Sharq, 2002
  23. Shaydullayev Sh. "Avesto" va moddiy madaniyat. // O'zbekiston tarixi jurnali, 2004, № 3, 3-13-betlar.
  24. SHoniyo'zov K. Qang' davlati va Qang'liklar. T.: Fan, 1990.
  25. Tolstov S.P. Qadimgi Xorazm madaniyatini izlab. T.: Fan, 2008.
  26. Ulmas obidalar. T.: Fan, 1989.
  27. Usmonov K. O'zbekiston tarixi. T., 2002.
  28. Xo'jayev A. Qadimgi manbalarda xalqimiz o'tmishi. T., 2007.
  29. Ashirov A. "Avesto"dan me'ros marosimlar. T., 2007.
  30. Gulomov Ya. Qadimgi madaniyatimiz izlaridan. T.: Fan, 1960.
  31. www.edu.uz
  32. www.edu.ru
  33. www.cer.uz

2-Mavzu: Vatanimiz xududida vujudga kelgan dastlabki davlatlar

R E J A :

1. Davlatchilik tushunchasi.
2. Katta Xorazm, Baktriya podsholigi- Vatanimiz xududidagi eng kadimgi davlatlar.
3. Yunon-Baktriya, Parfiya, Sug`diyona, Qang` va Davon davlatlari. Ularning ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy hayoti.
4. Kushonlar saltanati va uning Vatanimiz xalqlari tarixida tutgan alohida o`rni.

Ushbu mavzuni yoritishda talaba avvalo davlatning paydo bo'lish xususiyatlari haqida, keyin o'lkada ilk shaharsozlik madaniyati paydo bo'lishi, shahar madaniyati dastavval O'zbekistonning janubida Surxandaryo xududida, so'ngra So'g'd , Xorazm, Shosh va Farg'ona xududlariga tarqalganligi, ular orasidagi Afrosiyob, Qiziltepa, Uzunqir, Yor qo'rg'on kabilar haqida alohida ma'lumotlar beradi. Shuningdek o'lkamiz hududida eng qadimiy davlatlar katta Xorazm va Baktriya davlatlarining vujudga kelishi masalasi yoritiladi.

Keyingi Yunon-baktriya podsholigi tarixi uning 120 yil gullab yashnagan davri va keyingi ko'chmanchi yueji qabilalarining bosib olish, Qang` davlati, miloddan avval III asrda saklar asos solganligi miloddan avval II asrda qang`i qabilalarining qudratli davlatga aylanishi milodning III asrida parchalanib ketish, qadimgi Xorazm miloddan avval IV asrda mustaqil davlatga aylanishi, qadimgi Farg'ona (Davon) davlati uning aholisi 70 dan ortiq shaharlarda istiqomat qilganligi, Farg'ona yuksak taraqqiy etgan, aholisi ko'p sonli davlat bo'lganligi, millodning II asrida Farg'ona Kushon saltanatiga qo'shib olinganligi, Kushon podsholigini tashkil topishi va rivojlanishi, ayniqsa Kanishka davrida yanada rivojlanganligi, Kushon davriga oid Dalvarzintepa, Ayrtom, Halchayon, Zartepa va boshqa yodgorliklari haqida to'xtalib o'tish kerak.

Adabiyotlar:

1. I. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. "Muloqot" jurnali, 1998 yil, 5-son.
2. I. Karimov Bunyodkor xalqimizning azmu shijoatining amaldagi ifodasi.
Toshguzar – Boysun – qumqo'rg'on temir yo'lining ishga tushirilishiga bag'ishlab o'tkazilgan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 25 avgust.
3. I. Karimov O'zbekiston Islom sivilizatsiyasi rivojiga qo'shgan hissasi.
4. I. Karimov. O'zbek xalqining islom madaniyati rivojiga qo'shgan beqiyos hissasining yuksak ehtiromlari. (Turkiston press nodavlat axborot agentligi muxbiriga bergan intervyusi) Xalq so'zi 23 fevral 2007 yil.
1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat engilmas kuch. 2008 y
2. Abu Rayxon Beruniy. Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar. Tanlangan asarlar, 1-jild. T.: Fan, 1968.
3. Axmedov B. Tarixdan saboqlar. T.: O'qituvchi, 1994.
4. Ibrat I. Fargona tarixi. T.: Kamalak, 1991.
5. Jabborov I. Antik madaniyat va ma'naviyat xazinasini. T., 1999.
6. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
7. Anorboyev A. O'zbekiston tarixida qadimgi Farg'ona. T.: 2001.
8. Askarov A. Eng qadimiy shahar. T., 2001.
9. O'zbekiston Respublikasi entsiklopediya. Toshkent. "O'zbekiston" 1997.
10. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
11. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
12. O'zbekiston xalqlari tarixi. T.: Fan, 1993, II-jild.
13. Pidaev M. Sirli Kushon saltanati. T.: Fan, 1990.
14. Pidayev Sh. Qadimiy Termiz. T., 2007
15. Qayumov A. Qadimgi yozma yodgorliklar. T., 2000.

16. Rtveladze E.V. O'rta Osiyoning qadimgi tangalari. T., 1987.
17. SHoniyozov K. Qang' davlati va Qang'liklar. T.: Fan, 1990.
18. Sulaymonova F. Shark va G'arb. T.: O'zbekiston, 1997.
19. Tolstov S.P. Qadimgi Xorazm madaniyatini izlab. T.: Fan, 1964.
20. Ulmas obidalar. T.: Fan, 1989.
21. Usmonov K. O'zbekiston tarixi. T., 2002.
22. Xo'jayev A. Qadimgi manbalarda xalqimiz o'tmishi. T., 2001.
24. Choriyev Z. Tarix atamalarining qisqacha izohli lo'g'ati. T.: akademiya, 2002
23. Shirinov T. Samarqand shahrining jahon madaniyati taraqqiyoti tarixida tutgan o'rni «O'zbekiston islom sivilizasiyasi rivojiga qo'shga hissasi mavjudligi halqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari» T, 14-15 avgust 2007 yil. SamDU 2007 y.
24. www.edu.uz
25. www.edu.ru
26. www.cer.uz
27. www.ilm.uz
28. www.uza.uz

3-Mavzu. O`zbek xalhining etnik shakllanishi.

R E J A:

1. O'zbek xalqining etnik asosini Tashqil etgan Vatanimiz xududidagi urug' qabilalar, elatlar, ularning ijtimoiy madaniy hayoti.
2. O'zbek xalqi etnogenezinin ikkinchi davri (IX-XII asrlar)
3. XV asr oxiri XVI asr o'zbek xalqi shakllanishida muhim bosqich.
4. O'zbekistonda xozirgi etnik jarayonlar.

O'zbek xalhi etnogenezi Vatanimiz tarixining muxim masalalaridan biridir. Talaba ushbu mavzuni yoritishda avvalo “etnogenez” so`zining ma'nosi – Yunoncha “etnos” – xalh, “genez” – kelib chihish, ya'ni “xalhning kelib chihishi” ekanligi, xahida to`xtaladi.

Keyin o`zbek xalhning shakllanishi 3 boshichga bo`linishi: 1 – boshich er. av. 1 ming yillardan boshlanib to eramizning VII asrgacha bo`lgan davr bu juda ham murakkab ijtimoiy etnik madaniy jarayonlar yuz bergan davr bo`lib, bu jarayonlarda turkilashish kuchayib borganlig, o`zbek xalhining asosini tashkil etgan uruh habila va elatlar xozirgi O`zbekiston xududida bir necha ming yillar davomida yashab kelgan suhdiylar, baxtirlar xorazmiylar, saklar, massagentlar, kanhlar va davonliklar ekanligi ahida to`htalish kerak. Ajdodlarimiz o`troh dexhonchilik va chorvachilik bilan shuhullanganliklarini yoritib beriladi.

O`zbek xalhini shakllanishdagi 2 – boshiya IX – XII asrlarda harluhlar, o`hizlar, hipchohlar, chihinlar va boshha turkiy havmlarning o`zbek xalhidek etnik shakllanishdagi o`rni, eski o`zbek tiliga asos bo`lmish harluh – chihil laxjasining rivoj topishi bir yozma adabiy til darajasiga ko`tarilganligi shu bilan birga IX – X

asrlarda elat – xalx sifatida shakllangan xozirgi o`zbek etnik hiyofasidagi mo`hiliy belgilarni biroz faollashuviga olib kelganligi xahida to`xtaladi.

O`zbek xalhini shakllanishida 3 boshich XV asr oxirida XVI asr boshi xisoblanishi, bu davrni O`rta Osiyoga dashti hipchoh o`zbeklarini kirib kelishi va ular maxalliy axoliga o`z nomini berishi xahida ma'lumot beradi.

Adabiyotlar:

1. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo`q. "Muloqot" jurnali, 1998 yil, 5-son.
2. I. Karimov Bunyodkor xalqimizning azmu shijoatining amaldagi ifodasi. Toshguzar – Boysun – qumqo`rg`on temir yo`lining ishga tushirilishiga bag`ishlab o`tkazilgan tantanali marosimda so`zlagan nutqi. Xalq so`zi 2007 yil 25 avgust.
3. I. Karimov O`zbekiston Islom sivilizatsiyasi rivojiga qo`shgan hissasi.
4. I. Karimov. O`zbek xalqining islom madaniyati rivojiga qo`shgan beqiyos hissasining yuksak ehtiromlari. (Turkiston press nodavlat axborot agentligi muxbiriga bergan intervyusi) Xalq so`zi 23 fevral 2007 yil.
5. Karimov I.A. Yuksak ma`naviyat engilmas kuch. T.: "Ma`naviyat" 2008 .
6. Abu Rayxon Beruniy. Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar. Tanlangan asarlar, 1-jild. T.: Fan, 1968.
7. Askarov A. O`zbekiston tarixi (Eng qadimgi davrlardan milodning V asrigacha). T.: O`qituvchi, 1994.
8. Axmedov B. Tarixdan saboqlar. T.: O`qituvchi, 1994.
9. Vatan tuygusi. T. "O`zbekiston", 1996.
10. Ibroximov A. Bizkim O`zbeklar. T., 1999.
11. Murtazayeva R. O`zbekiston tarixi. T., 2000.
12. O`zbekim. "Vatan" seriyasi. T. 1992.142-180 betlar.
13. O`zbekiston Respublikasi entsiklopediya. Toshkent. "O`zbekiston" 1997.
14. O`zbekiston tarixi. T.: O`AJBNT, 2003.
15. O`zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
16. O`zbekiston xalqlari tarixi. T.: Fan, 1993, II-jild.
17. Usmonov K. O`zbekiston tarixi. T., 2002.
18. Xo`jayev A. Qadimgi manbalarda xalqimiz o`mishi. T., 2001.
19. Choriyev Z. Tarix atamalarining qisqacha izohli lo`g`ati. T.: akademiya, 2007
20. www.edu.uz
21. www.edu.ru
22. www.cer.uz
23. www.ilm.uz
24. www.uza.uz

4-Mavzu. Buyuk Ipak yo`li: shakllanishi va rivojlanishi boshichlari.

P E Ҷ A :

1. Buyuk Ipak yo`li va uning Vatanimiz xalqlarining xorijiy ellar bilan ijtimoiy va madaniy aloqalarining rivojlanishiga ta'siri.
2. Amir Temur va Temuriylar davrida Buyuk Ipak yo`li shuhratining yanada ortishi.
3. XVI asrdan boshlab Buyuk Ipak yo`lining ahamiyatining pasayishi, uning sabablari.
4. Hozirgi davrda Buyuk Ipak yo`li an'alarini tiklash va rivojlantirish borasidagi davlatlarning xalqaro hamkorlik harakatida O`zbekistonning faol ishtiroki.

Talaba mavzuni yoritishda avvalo milloddan avvalgi II-I asrlarda Chjan Syan yurgan yo`llarda Xitoyning O`rta va G`arbiy Osiyo bilan bog`laydigan karvon yo`li paydo bo`lganligi, bu yo`l “Buyuk ipak yo`li deb” atalib uzunligi 12 ming km dan iborat ekanligi, uning ilk o`rta asrlarga kelib yanada rivojlanganini, bu yo`lning tarmog`i Xitoydagi Sian shaxridan boshlanib, Sharqiy Turkiston, O`rta Osiyo, Eron, Messopatamiya orqali O`rta er degizigacha cho`zilganligi, fBuyuk ipak yo`lining ikkinchi tarmog`i O`rta Osiyo orqali Xindistonga olib borishi, bu yo`lda Sian Dukyan , Yorkent, Xo`jand, Samarqand, Buxoro, Termez, Marv kabi qator boshqa shaxarlar joylashganligini ko`rsatadi. Buyuk ipak yo`li Sharq va G`arb o`rtasidagi iqtisodiy-madaniy aloqalarni rivojlanishida katta rol o`ynaganligi, savdo -sotiq misli ko`rilmagan darajada rivojlanganligi, Sharq va G`arb madaniyatining bir-biriga ta'siri kuchayganini, G`arb mamlakatlari xalqlariesa O`rta Osiyo xalqlarining yuqori darajada rivojlangan madaniyatini o`zlari uchun kashf qilagnligiga to`xtaladi.

Buyuk ipak yo`liga qiziqish xozirgi zamonamizda xam susaygani yo`q, Talaba bu yo`l orqali aloqalar qilgan qadimgi xalqlarning o`zaro xamkorligi, almashinuv madaniyatlarining boyib borishi, tenglik va taraqqiyot uchun asos bo`lib xizmat qilgan an'analarni tiklash, Sharq va G`arb halqlarining o`zaro birodarlik, o`zaro hamkorligi hozirgi zamonning eng muhim vazifalaridan biri ekanligiga,mustaqil O`zbekistonning «Buyuk ipak yo`li» an'alarini taklashdagi ishtirokini yoritib beradi.

Adabiyotlar:

1. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo`q. “Muloqot” jurnali, 1998 yil, 5-son.
2. I. Karimov Bunyodkor xalqimizning azmu shijoatining amaldagi ifodasi.
Toshguzar – Boysun – qumqo`rg`on temir yo`lining ishga tushirilishiga bag`ishlab o`tkazilgan tantanali marosimda so`zlagan nutqi. Xalq so`zi yil 25 avgust.
3. I. Karimov O`zbekiston Islom sivilizatsiyasi rivojiga qo`shgan hissasi.
4. I. Karimov. O`zbek xalqining islom madaniyati rivojiga qo`shgan beqiyos hissasining yuksak ehtiromlari. (Turkiston press nodavlat axborot agentligi muxbiriga bergan intervyusi) Xalq so`zi 23 fevral 2007 yil.

5. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat engilmas kuch. T.: "Ma'naviyat" 2008 y
6. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. "Muloqot" jurnali, 1998 yil, 5-son.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmoni. Buyuk ipak yo'lini tiklashda O'zbekistonda O'zbekiston respublikasining ishtirokini avj oldirish borasidagi tadbirlar to'g'risida. Savdogar. 1995. 6-iyul.
8. Askarov A. O'zbekiston tarixi (Eng qadimgi davrlardan milodning V asrigacha). T.: O'qituvchi, 1994.
9. Jabborov I. Buyuk ipak yo'li, Guliston 1992.5-6 son.
10. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
11. O'zbekiston Respublikasi entsiklopediya. Toshkent. "O'zbekiston" 1997.
12. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
13. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
14. O'zbekiston xalqlari tarixi. T.: Fan, 1993, II-jild.
15. Radkevich V.A. Velikiy shelkovo'y put. M., 1990.
16. Usmonov K. O'zbekiston tarixi. T., 2002.
17. Ipak yo'li afsonalri. T.: Fan, 1993.
18. Choriyev Z. Tarix atamalarining qisqacha izohli lo'g'ati. T.: akademiya, 2007
19. I. Jabborov "O'zbekiston tarixi" 2007.
20. www.edu.uz
21. www.edu.ru
22. www.cer.uz
23. www.ilm.uz
24. www.uza.uz

5-Mavzu. Markaziy Osiyo xalqlarining IX-XII asrlar davri madaniyati

R E J A :

1. IX-XII asrlarda Markaziy Osiyo xalqlarining moddiy va ma'naviy madaniyatining yuksalishiga ta'sir ko'rsatgan tarixiy shart-sharoitlar va asosiy omillar.
2. Ilm-fan ravnaqi. O'rta Osiyolik allomalar va ularning jahon sivilizatsiya hazinasiga qo'shgan bebaho hissi.
3. Badiiy adabiyotning rivoj topishi. Eski o'zbek (turkiy) adabiyoti rivojiga jiddiy ulush qo'shgan M.Koshgoriy, Yusuf Xoj Xojib, Axmad Yungakiy, Axmad Yassaviy va boshqalar.
4. Markaziy Osiyo xududida islom madaniyatining tarkib topishi. O'rta Osiyolik buyuk xadishunos olimlar (Imom al-Buxoriy, At-Termiziy va boshqalar).

Talaba mavzuni avvalo Movaraunnaxrda Arab xalifaligi hukmronligining zaiflashuvi natijasida IX-XII mustaqil davlatlarning- Samoniylar, Qoraxoniylar, G'aznaviylar, Saljuqiylar va Xorazmshoxlar davlatlarining tashkil topishi, ularda siyosiy barqarorlikni, iqtisodiy va madaniy rivojlanishi ilm-fan va madaniyat ravnaqi uchun shart-sharoitlar yaratilganligi xaqida to'xtaladi.

IX-XII asrlardagi Markaziy Osiyoda fan va madaniyatning rivojlanishi, buyuk mutafakkir va allomalar Al-Xorazmiy, Al-Fargʻoniy, Al-Beruniy, Ibn Sino, Al-Farobiy va boshqalarning jahon fani, maʼdaniyati va sivilizatsiyasiga qoʻshgan buyuk hissalar, shuningdek “Bayt ul-xikma”-ya'ni “Donishmandlar uyi” tashkil etilganligi, “Dorul xikma” - Xorazmda Xorazmshoh Ali ibn Ma'mun davrida ish boshlagan ilmiy muassasalar haqida ham toʻxtalishi kerak.

Tasavvuf ta'limotining etuk namoyondalari: Yusuf Hamadoniy, Gʻijdivoniy, Ahmad Yassaviy, Sulaymon Boqirgʻoniy va boshqa allomalarning jahon va sharq tarixi, madaniyatida tutgan oʻrni va ularning inson tafakkuri, ma'naviyatini yuksaltirishdagi xizmatlari xaqida, buyuk xadisshunos olimlar Imom al Buxoriy va uning «Al-jo'me as-Sahih» asari hamda At-Termiziy va uning «Ishonarli xadislari» to'plami haqida ma'lumotlar berish kerak.

Adabiyotlar:

1. Karimov I. Ma'naviy yuksalish yo'lida. T.: O'zbekiston, 1998.
2. Karimov I. O'zbekiston: milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura. 1-jild. T.: O'zbekiston, 1996.
3. Karimov I. Olloh qalbimizda, yuragimizda. T.: O'zbekiston, 1999.
4. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. “Muloqot” jurnali, 1998 yil, 5-son.
5. I. Karimov Bunyodkor xalqimizning azmu shijoatining amaldagi ifodasi. Toshguzar – Boysun – qumqo'rg'on temir yo'lining ishga tushirilishiga bag'ishlab o'tkazilgan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi yil 25 avgust.
6. I. Karimov O'zbekiston Islom sivilizatsiyasi rivojiga qo'shgan hissasi.
7. I. Karimov. O'zbek xalqining islom madaniyati rivojiga qo'shgan beqiyos hissasi yuksak ehtiromlari. (Turkiston press nodavlat axborot agentligi muxbiriga bergan intervyusi) Xalq so'zi 23 fevral 2007 yil.
8. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat engilmas kuch. T.: “Ma'naviyat” 2008.
9. Buyuk siymolar, allomalar (1-kitob). T.: Meros, 1995.
10. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
11. O'zbekiston Respublikasi entsiklopediya. Toshkent. “O'zbekiston” 1997.
12. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
13. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
14. O'zbekiston xalqlari tarixi. T.: Fan, 1993, II-jild.
15. Usmonov K. O'zbekiston tarixi. T., 2002.
16. Abdunabiev A. Vklad v mirovuyu tsivilizatsiyu. T.: O'zbekiston, 2007.
17. O'rta Osiyo xalqlari xurfikrligi tarixidan. T.: Fan, 1990, 54-104 b
18. Uvvatov U. Al-Xakim at Termiziy. T.: Ma'naviyat, 2001
19. Uvvatov U. Donolardan saboklar. T.: Abdulla Kodiriy, 1994.
20. Choriyev Z. Tarix atamalarining qisqacha izohli lo'g'ati. T.: akademiya, 2007
21. www.edu.uz
22. www.edu.ru
23. www.cer.uz
24. www.ilm.uz
25. www.uza.uz

6-Mavzu. Amir Temur markazlashgan davlat asoschisi.

R E J A:

1. Amir Temurning siyosiy kurash maydoniga kirib kelishi.
2. Movorounnahr va Hurosonda markazlashgan o'zbek davlatchligini bunyod etilishida Amir Temurning buyuk tarixiy xizmati.
3. Amir Temur davlatining ichki va tashqi siyosati.
- 4 Amir Temur atoqli davlat arbobi mohir diplomat sifatidagi faoliyati

Mavzuni XIV asrning o'rtalarida Chig'atoy ulusidagi ijtimoiy-siyosiy ahvolga to'xtalish bilan boshlash maqsadga muvofiq, so'ngra Mo'g'il xoni Tug'liq Temurning o'lkamizga yurishi va uni zabt etishi, Amir Temurning siyosiy kurash maydoniga kirib kelishi, Movaraunnaxrda Temur hokimiyatini o'rnatilishi, hamda Amir Temurning zafarli harbiy yurishlari natijasida buyuk imperiyaning tashkil topishi va uning Markaziy Osiyo halqlari uchun tarixiy ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatishi lozim.

Temurning davlat boshqarishdagi faoliyatini, saltanat boshqarishning qonun-qoidalarini 12 toifa yoki yo'nalish asosida yurgizgan bo'lsa, ayni vaqtda uni o'z qo'lida mustaqkam ushlab turishni va o'ziga qar tomonlama bo'ysungan qolatda turishini qam aloqida 12 tuzuk asosida olib borganini bayon etishi kerak bo'ladi.

Madaniyat va ma'rifatni rivojlantirishdagi faoliyatiga, ilm-fanni rivojlantirish uchun olim va fuzalolarga qo'rsatgan xamiyliklari xaqida, davlatni markazlashgan yirik davlat qurish uchun qurgan saroylari, boqlari, kanallari, masjid va madrasalari, qurgan bozorlari va yana boshqa obodonchilik ishlari xaqida to'xtaladi.

Amir Temur markazlashgan davlat qurib o'z davrining eng yirik imperiyalardan biriga asos solganligini aloxida ko'rsatadi

Adabiyotlar:

1. Karimov I. Ma'naviy yuksalish yo'lida. T.: O'zbekiston, 1998.
2. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. "Muloqot" jurnali, 1998 yil, 5-son.
3. Karimov I.A. Amur Temur haqida so'z. Toshkent O'zbekiston 1996y.
4. I. Karimov Sharq gavxari – zamin sayqali. Samarqand shaqrining 2750 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 26 avgust 2007 yil.
5. I. Karimov Yangilanish va barqaror taraqqiyot yo'lidan yanada izchil harakat qilish xalqimiz uchun farovon tkrmush sharoiti yaratish- asosiy vazifamizdir. T. "O'zbeiston" 2007 y.
6. I. Karimov Bu bayram barchamizniki – butun xalqimizniki (16 yillik tantanali marosimdagi bayram so'zi) Xalq so'zi 2007 yil 1 sentyabr.
7. I. Karimov Bunyodkor xalqimizning azmu shijoatining amaldagi ifodasi. Toshguzar – Boysun – qumqo'rg'on temir yo'lining ishga tushirilishiga

- bag'ishlab o'tkazilgan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 25 avgust.
8. I. Karimov O'zbekiston Islom sivilizatsiyasi rivojiga qo'shgan hissasi. Xalqaro ilmiy ommabop konferentsiyadagi nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 15 avgust.
  9. I. Karimov. O'zbek xalqining islom madaniyati rivojiga qo'shgan beqiyos xissasining yuksak extiromlari. (Turkiston press nodavlat axborot agentligi muxbiriga bergan intervyusi) Xalq so'zi 23 fevral 2007 yil.
  10. Axmedov B. Tarixdan saboqlar. T.: O'qituvchi.
  11. Azimov E. Amir Temur saltanati. T., 1996.
  12. Buyuk siymolar, allomalar (2-kitob). T.: Meros, 1996.
  13. Vambesri X. Buxoro yoxud Movarounnaxr tarixi. T.: Fan, 1990.
  14. Vatan tuygusi. T. "O'zbekiston", 1996.
  15. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
  16. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
  17. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
  18. O'zbekiston xalqlari tarixi. T.: Fan, 1993, II-jild.
  19. Usmonov K. O'zbekiston tarixi. T., 2002.
  20. Axmedov B. Amir Temurni yod etib. T., 1996.
  21. Qudratov S. Sarbadorlar o'lkasi. T., 2001.
  22. Rahmonov M. Amir Temur va temuriylar davrida madaniyat va san'at. T., 1996.
  23. Xoshimov I. Xindistonda Boburiylar sulolasi saltanati. T.: O'qituvchi, 1996.
  24. Choriyev Z. Tarix atamalarining qisqacha izohli lo'g'ati. T.: akademiya, 2007.
  25. www.edu.uz
  26. www.edu.ru
  27. www.cer.uz
  28. www.ilm.uz
  29. www.uza.uz

7-Mavzu. Temuriylar davri madaniyati

R E J A:

1. XIV asrning ikkinchi yarmi va XV asrda Movarounnaxr va Xurosonda moddiy madaniyat ravnaqi.
2. Temuriylar davrida ilm-fan. Ulug'bekning ilmiy maktabi.
3. Xattotlik, tasviriy san'at va musiqa madaniyati.
4. Badiiy adabiyot. Alisher Navoiy ijodiy merosi.

Temur va uning avlodlari davri mamlakatimiz tarixidaijtimoiy va madaniy jarayonlarga boy bo'lganini, xususan bu davrda ilm fan va ma'rifat gurkirab rivojlanganini, tibbiyot, matematika, astronomiya, tarix adabiyot, tilshunoslik, diniy bilimlarga katta e'tibor berganini, Temur va Temuriylar davri Markaziy Osiyo halqlari hayotida uyg'onish davri bo'lganligini ko'rsatib o'tishi lozim.

Temurdan so'ng uning avlodlari jahonning moddiy va ma'naviy madaniyat xazinasiga bebaho hissa qo'shgani, ayniqsa Ulug'bek davrida fan va madaniyatga homiylik qilish yanada rivojlanganini, uning zamonida Samarqand, Buxoro, G'ijdivon, Shahrisabzda masjid va madrasalar, saroylar qurilishi, Samarqandda rasadxona bunyod etilishi, bu rasadxonada Qozizoda Rumi, G'iyosiddin Jamshid, Ali Qushchi kabi buyuk olimlar ham Ulug'bek bilan yonma-yon faoliyat ko'rsatganliklari haqida to'xtaladi.

Alisher Navoiyning siyosiy va adabiy faoliyati, o'sha davrdagi adabiy muxit (Sakkokiy, Lutfiy, Jomiy, Ogahiy), turkiy tilning takomillashuvi rassomlik, hattotlik, toshtaroshlik, ganchkorlik, naqqoshlik, musiqa san'ati, kulolchilik, yog'och o'ymakorligining rivojlanganiga e'tibor berish lozim.

Adabiyotlar:

1. Karimov I. Ma'naviy yuksalish yo'lida. T.: O'zbekiston, 1998.
2. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. "Muloqot" jurnali, 1998 yil, 5-son.
3. Karimov I.A. Amur Temur haqida so'z. Toshkent O'zbekiston 1996y.
4. Axmedov B I. Karimov – O'zbekistonning 16 yillik mustahil taraqqiyot yo'li. Xalq so'zi 31 avgust 2007 y.
5. I. Karimov Sharq g'avyari – zamin sayqali. Samarqand shaqrining 2750 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 26 avgust 2007 yil.
6. I. Karimov Yangilanish va barqaror taraqqiyot yo'lidan yanada izchil harakat qilish xalqimiz uchun farovon tkrmush sharoiti yaratish- asosiy vazifamizdir. T. "O'zbekiston" 2007 y.
7. I. Karimov Bu bayram barchamizniki – butun xalqimizniki (16 yillik tantanali marosimdagi bayram so'zi) Xalq so'zi 2007 yil 1 sentyabr.
8. I. Karimov Bunyodkor xalqimizning azmu shijoatining amaldagi ifodasi. Toshguzar – Boysun – qumqo'rg'on temir yo'lining ishga tushirilishiga bag'ishlab o'tkazilgan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 25 avgust.
9. I. Karimov O'zbekiston Islom sivilizatsiyasi rivojiga qo'shgan hissasi. Xalqaro ilmiy ommabop konferentsiyadagi nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 15 avgust.
10. I. Karimov. O'zbek xalqining islom madaniyati rivojiga qo'shgan beqiyos xissasining yuksak extiromlari. (Turkiston press nodavlat axborot agentligi muxbiriga bergan intervyusi) Xalq so'zi 23 fevral 2007 yil.
11. Tarixdan saboqlar. T.: O'qituvchi.
12. Azimov E. Amir Temur saltanati. T., 1996.
13. Satimov, A. Ibraximov, Bobur va Boburiylarning jaxon madaniyati tarixida tutgan o'rni. Xalqaro ilmiy-anjuman materiallari. T, 2008.
14. Buyuk siymolar, allomalar (2-kitob). T.: Meros, 1996.
15. Vambesri X. Buxoro yoxud Movarounnaxr tarixi. T.: Fan, 1990.
16. Vatan tuygusi. T. "O'zbekiston", 1996.
17. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
18. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
19. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.

20. O'zbekiston xalqlari tarixi. T.: Fan, 1993, II-jild.
21. Usmonov K. O'zbekiston tarixi. T., 2002.
22. Axmedov B. Amir Temurni yod etib. T., 1996.
23. Qudratov S. Sarbadorlar o'lkasi. T., 2001.
24. Rahmonov M. Amir Temur va temuriyalar davrida madaniyat va san'at. T., 1996.
25. Xoshimov I. Xindistonda Boburiylar sulolasi saltanati. T.:O'qituvchi, 1996.
26. Choriyev Z. Tarix atamalarining qisqacha izohli lo'g'ati. T.: akademiya, 2007.
27. www.edu.uz
28. www.edu.ru
29. www.cer.uz
30. www.ilm.uz
31. www.uza.uz

8-Mavzu. Rossiya bosqini arafasida o'zbek xonliklarining ijtimoiy-siyosiy va madaniy hayoti

R E J A :

1. XIX asrning birinchi yarmida o'zbek xonliklari. Ular O'rtasidagi o'zaro munosabatlar hamda ichki ziddiyatlarning keskinlashib borishi.
2. Buxoro amirligi. Amirlikning ijtimoiy-siyosiy, xo'jalik va madaniy hayoti.
3. Xiva xonligi. Xonlikdagi ijtimoiy-siyosiy vaziyat. Madaniy hayotdagi o'zgarishlar.
4. Qo'qon xonligi. Xonlikning ijtimoiy-siyosiy va xo'jalik hayoti. Qo'qon adabiy va madaniy muhiti.

Talaba avvalo XIX asr o'rtalarida o'zbek xonliklarining ijtimoiy-siyosiy iqtisodiy va texnikaviy jihatdan ilg'or davlatlardan orqada qolib ketganligi, bu xolatning sabablari va oqibatlarini yoritishi, xonliklardagi siyosiy parokandalik, o'zaro nizo va besamar urishlarga to'xtalishi kerak.

Buxoro amirligining ijtimoiy va davlat tizimi, qishloq xo'jaligi, xunarmandchilik, savdo-sotiq, soliq siyosati, pul muomilasi kabi masalalarni yoritib berishi, iqtisodiyotdagi tushkinlik va uning sabablari, xalq ommasining ahvoli va xalq g'alayonlari, Rossiya, Xiva xonligi va boshqa davlatlar bilan o'zaro munosabatlar, amirlikning madaniy xayotiga to'xtalishi kerak.

Xiva xonligidagi ijtimoiy-siyosiy ahvol, iqtisodiy xayot, tijorat ishlari, Xiva xonligining Buxoro amirligi va Rossiya bilan aloqalari, xonlikdagi madaniy xayot yoritib berilishi kerak.

Qo'qon xonligining tashkil topishi, uning xududlari va axolisi, xonlikdagi ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va madaniy hayot, Buxoro amirligi va Rossiya bilan munosabatlari yoritilishi kerak.

Adabiyotlar:

1. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. "Muloqot" jurnali, 1998 yil, 5-son.
2. I. Karimov Sharq g'vaxari – zamin sayqali. Samarqand shaqrining 2750 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 26 avgust 2007 yil.
3. I. Karimov Yangilanish va barqaror taraqqiyot yo'lidan yanada izchil harakat qilish xalqimiz uchun farovon tkrmush sharoiti yaratish- asosiy vazifamizdir. T. "O'zbeiston" 2007 y.
4. I. Karimov Bu bayram barchamizniki – butun xalqimizniki (16 yillik tantanali marosimdagi bayram so'zi) Xalq so'zi 2007 yil 1 sentyabr.
5. I. Karimov Bunyodkor xalqimizning azmu shijoatining amaldagi ifodasi. Toshguzar – Boysun – qumqo'rg'on temir yo'lining ishga tushirilishiga bag'ishlab o'tkazilgan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 25 avgust.
6. I. Karimov O'zbekiston Islom sivilizatsiyasi rivojiga qo'shgan hissasi. Xalqaro ilmiy ommabop konferentsiyadagi nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 15 avgust.
7. I. Karimov. O'zbek xalqining islom madaniyati rivojiga qo'shgan beqiyos xissasining yuksak extiromlari. (Turkiston press nodavlat axborot agentligi muxbiriga bergan intervyusi) Xalq so'zi 23 fevral 2007 yil.
8. I. Karimov Yuksak ma'naviyat-engilmas kuch T.: "Ma'naviyat" 2008.
9. Ziyoev X. Turkistonda Rossiya tajavvuzi va xukmronligiga karshi kurashi. T. "Sharq", 1998.
10. Ziyoyev X. O'zbekiston mustaqilligi uchun kurash tarixi. T., 2001.
11. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
12. O'zbekiston Respublikasi entsiklopediya. Toshkent. "O'zbekiston" 1997.
13. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
14. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
15. O'zbekiston xalqlari tarixi. T.: Fan, 1993, II-jild.
16. Usmonov K. O'zbekiston tarixi. T., 2002.
17. Choriyev Z. Tarix atamalarining qisqacha izohli lo'g'ati. T.: akademiya, 2007.
18. www.edu.uz
19. www.edu.ru
20. www.cer.uz
21. www.ilm.uz
22. www.uza.uz

9-Mavzu. Chor Rossiyaning Turkistonda yuritgan mustamlakachilik siyosati

R E J A :

1. Rossiya istilosidan so'ng chor ma'murlari tomonidan Turkistonda mustamlakachilik boshqaruv tizimining vujudga keltirilishi.
2. Chor Rossiyasi xukmron doiralarining Turkistonda yuritgan mustamlakachilik siyosati. O'lka iqtisodiyotining chorizm manfaatlariga bo'ysindirilishi.
3. Chorizmning axolini ko'chirish siyosati, uning asoratli oqibatlari.

4. Chor mustamlakachi ma'murlarning o'lkaxalqlarining ma'naviy-madaniy xayotiga salbiy ta'siri.

Ushbu mavzuni charizmning istilochilik yurishlari arafasida o'zbek xonliklarining ijtimoiy-siyosiy axvoli va o'zaro munosabatlaridan boshlash kerak bo'ladi.

So'ngra rus qo'shinlarining xonliklar xududiga xujumi, Oq masjid, Suzoq, Avliyo Ota, Turkiston, Chimkent shaxarlarining zabt etilishi, Toshkent mudofasi va uning bosib olinishi, Turkiston General Gubernatorligini tashkil etilishi batavsil yoritiladi.

Turkiston General gubernatori Fon Kaufman podsho Aleksandr II tamonidan juda katta vakolat berilgani va xatto xalq uni "yarim podsho" deb ataganliklari xaqida to'xtaladi.

Markaziy Osiyo bosib olingach, chor Rasiyasi bu xududni boshqarish uchun o'zining mustamlakachilik idora usulini yo'lga qo'ydi. 1886 yilda imperator Aleksandr II tasdiqlagan "Turkiston o'lkasini boshqarish xaqidagi Nizom" o'lkani mustamlaka boshqaruvini yanada takomillashtirish xuquqlarini kengaytirganligini, Temir yo'llar qurish Chor Rasiyasining Turkiston o'lkasini bosib olgandan so'ng o'zining iqtisodiy mustamlakachilik niyatlarini amalga oshirishga kirishganligi, paxta yakka xokimligini o'rnatilishi-Rossiya sanoatida paxta tolasiga bo'lgan extiyojini qondirish uchun barcha unumdor erlarga paxta ekila boshlanganligi va o'lkada boshqoli ekinlar ekiladigan maydonlarning qisqarishiga va bu o'lkax oziq-ovqat bo'yicha Rossiyaga qaram bo'lib qolganligiga e'tibor berishi lozim.

Mustamlakachilik siyosatining asosiy yo'nalishlaridan biri Turkiston o'lkasini ruslashtirishdan iborat bo'ldi. Shuning uchun Rossiyadan ko'p minglab ersiz dexqonlarni Turkistonga ko'chirilib keltirilishi, unumdor er larni ko'chirib keltirilgan rus dexqonlariga olib berganliklari va bu xalq ichida norozikka sabab bo'ganini ta'kidlaydi.

Rossiya mustamlakachilari Turkiston axolisini tobelik, itoatgo'ylik muxitida tarbiyalab, so'ngra ruslar bilan maxalliy xalqlarni aralishtirib yuborib, Evropa turmush tarzini kiritishga intilganliklar. Rus tuzem maktablarining ochilishi xaqida, bu maktablarda maxalliy xalqni ruslarga sodiq mutelarni tarbiyalashga xarakat qilanganligi xaqida talaba aloxida to'talishi kerak.

Adabiyotlar:

1. I. Karimov Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. "Muloqot" jurnali, 1998 yil, 5-son.
2. I. Karimov Sharq gavxari – zamin sayqali. Samarqand shaqrining 2750 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 26 avgust 2007 yil.
3. I. Karimov Yangilanish va barqaror taraqqiyot yo'lidan yanada izchil harakat qilish xalqimiz uchun farovon tkrmush sharoiti yaratish- asosiy vazifamizdir. T. "O'zbeiston" 2007 y.
4. I. Karimov Bu bayram barchamizniki – butun xalqimizniki (16 yillik tantanali marosimdagi bayram so'zi) Xalq so'zi 2007 yil 1 sentyabr.

5. I. Karimov Bunyodkor xalqimizning azmu shijoatining amaldagi ifodasi. Toshguzar – Boysun – qumqo'rg'on temir yo'lining ishga tushirilishiga bag'ishlab o'tkazilgan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 25 avgust.
6. I. Karimov O'zbekiston Islom sivilizatsiyasi rivojiga qo'shgan hissasi. Xalqaro ilmiy ommabop konferentsiyadagi nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 15 avgust.
7. I. Karimov. O'zbek xalqining islom madaniyati rivojiga qo'shgan beqiyos xissasining yuksak extiromlari. (Turkiston press nodavlat axborot agentligi muxbiriga bergan intervyusi) Xalq so'zi 23 fevral 2007 yil.
8. I. Karimov. Yuksak ma'naviyat-engilmas kuch. T.: "Ma'naviyat" 2008.
9. Ziyoev X. Turkistonda Rossiya tajavvuzi va xukmronligiga karshi kurashi. T. "Sharq", 1998.
10. Ziyoyev X. O'zbekiston mustaqilligi uchun kurash tarixi. T., 2001.
11. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
12. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
13. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
14. Qayumov. M. XX asr boshlarida Xiva xonligida islohatchilik harakatlarining boshlanishi // O'zbekiston tarixi jurnali, 2004, № 3, 53-60-betlar.
15. Usmonov K. O'zbekiston tarixi. T., 2002.
16. Tursunov R. Jadidlarning Turkiston ijtimoiy-iqtisodiy xolatiga qarashlari. // O'zbekiston tarixi jurnali, 2004, № 3, 60-70-betlar.
17. Erkinov A. Dukchi Eshon va 1898 yil Andijon qo'zg'oloni-davr shoirlari bahosida. // O'zbekiston tarixi jurnali, 2004, № 2, 3-18-betlar.
18. Choriyev Z. Tarix atamalarining qisqacha izohli lo'g'ati. T.: akademiya, 2007.
19. Fozilbek Otabek ugli. Dukchi Eshon fojeasi. T. "Cho'lpon", 1992.
20. www.edu.uz
21. www.edu.ru
22. www.cer.uz
23. www.ilm.uz
24. www.uza.uz

10-Mavzu. Turkistonda Jadidchilik xarakati

R E J A :

1. XX asr boshlarida Turkistondagi ijtimoiy-siyosiy vaziyat. Jadidchilik harakatining yuzaga kelishi.
2. Turkiston jadidlari ilgari surgan goyalar, karashlar va ularning ilg'or, progressiv mazmun mohiyati.
3. Jadidlarning ulka xalklari orasida olib borgan madaniy-oqartuvchilik faoliyati.
4. Jadidizm namoyandallarining Turkistondagi demokratik va milliy istiqlolchilik harakatlariga o'tkazgan muhim ta'siri.

Jadidchilik xarakatining asoschisi qrim tatar farzandi Ismoil Gaspiralidir. Talaba mavzuni yoritishda Turkistonda jadidchilik g'oyalar XIX asrning 90

yillaridan yoyila boshlagani, “jadid” arabcha soʻz boʻlib “yangi” maʼnoni anglatishini, Turkistonda jadidchilik xarakatining namoyondalari Maxmudxoʻja Bexbudi, Abdurauf Fitrat, Minavar qori, Asadullaxoʻjaev, Avloniy, Choʻlpon va boshqa ziyolilar jadidchilikni keng yoyilishiga, yosh larni maʼrifatli qilishga jonbozlik koʻrsatganliklariga aloxida eʼtibor bermogʻi lozim.

Jadidchilarning asosiy maqsadi, musulmonlar va qolaversa turkiylar dunyosining jaxon taraqqiyotidan uzilib qolganliklari umumturkiy qavm, el-uluslarini maʼrifat orqali taraqqiy topgan mamlakatlar xalqlariga tenglashtirish zarur ekanligiga toʻxtaladi.

Jadidchilik gʻoyalari Turkiston xalqlariga milliy ozodlik mustaqillik uchun dastlab chor Rasiyasi, soʻngra Shoʻro mustamlakachiligiga qarshi kurashishda muxim rol oʻynaganligini taʼkidlamogʻi kerak.

Adabiyotlar:

1. Karimov I. Jamiyatimiz mafkurasi xalqni-xalq, millatni-millat qilishga xizmat etsin. “Tafakkur” jurnali bosh muxarriri savollariga javoblar. 1998 yil, 2-son.
2. Karimov I. Maʼnaviy yuksalish yoʻlida. T.: Oʻzbekiston, 1998.
3. Karimov I. Miliy istiqloq mafkurasi-xalq eʼtiqodi va buyuk kelajakka ishonchdir: “Fidokor” gazetasi muxbiri savollariga javoblar. T.: Oʻzbekiston, 2000.
4. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yoʻq. “Muloqot” jurnali, 1998 yil, 5-son.
5. Karimov I.A. Istiqloq va maʼnaviyat. T., Oʻzbekiston 1994y.
6. I. Karimov Sharq gavxari – zamin sayqali. Samarqand shaqrining 2750 yilligiga bagʻishlangan tantanali marosimda soʻzlagan nutqi. Xalq soʻzi 26 avgust 2007 yil.
7. I. Karimov Yangilanish va barqaror taraqqiyot yoʻlidan yanada izchil harakat qilish xalqimiz uchun farovon tkrmush sharoiti yaratish- asosiy vazifamizdir. T. ”Oʻzbeiston” 2007 y.
8. I. Karimov Bu bayram barchamizniki – butun xalqimizniki (16 yillik tantanali marosimdagi bayram soʻzi) Xalq soʻzi 2007 yil 1 sentyabr.
9. I. Karimov Bunyodkor xalqimizning azmu shijoatining amaldagi ifodasi. Toshguzar – Boysun – qumqoʻrgʻon temir yoʻlining ishga tushirilishiga bagʻishlab oʻtkazilgan tantanali marosimda soʻzlagan nutqi. Xalq soʻzi 2007 yil 25 avgust.
- 10.I. Karimov Oʻzbekiston Islom sivilizatsiyasi rivojiga qoʻshgan hissasi. Xalqaro ilmiy ommabop konferentsiyadagi nutqi. Xalq soʻzi 2007 yil 15 avgust.
- 11.I. Karimov. Oʻzbek xalqining islom madaniyati rivojiga qoʻshgan beqiyos xissasining yuksak extiromlari. (Turkiston press nodavlat axborot agentligi muxbiriga bergan intervyusi) Xalq soʻzi 23 fevral 2007 yil.
12. Aliev A.Maxmudxuja Bexbudi, T. "YOzuvchi",1994.
13. Ziyoev X.Turkistonda Rossiya tajavvuzi va xukmronligiga karshi kurashi. T. "Sharq", 1998.
- 14.Ziyoyev X. Oʻzbekiston mustaqilligi uchun kurash tarixi. T., 2001.
- 15.Kosimov B. Ismoilbek Gasparali. T. 1992.
- 16.Oʻzbekiston tarixi. T.: OʻAJBNT, 2003.

17. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
18. Qayumov. M. XX asr boshlarida Xiva xonligida islohotchilik harakatlarining boshlanishi // O'zbekiston tarixi jurnali, 2004, № 3, 53-60-betlar.
19. Usmonov K. O'zbekiston tarixi. T., 2002.
20. Ibroximov A. Bizkim O'zbeklar. T., 1999.
21. Tursunov R. Jadidlarning Turkiston ijtimoiiy-iqtisodiy xolatiga qarashlari. // O'zbekiston tarixi jurnali, 2004, № 3, 60-70-betlar.
22. Shamsutdinov R. Istiqlol yo'lida shaxid ketganlar. T., 2001
23. Sodikov M. Erksevar, xurriyatparvar el vorislarimiz. T. "Kamalak", 1992. 20-30 betlar.
24. Choriyev Z. Tarix atamalarining qisqacha izohli lo'g'ati. T.: akademiya, 2007.
25. www.edu.uz
26. www.edu.ru
27. www.cer.uz
28. www.ilm.uz
29. www.uza.uz

11-Mavzu: Istiqlolchilik xarakati

R E J A:

1. Turkiston muxtoriyati-milliy istiqloлга erishish yo'lida mahalliy demokratik kuchlarini dastlabki muhim qadami.
2. O'lka xududlarida istiqlolchilik harakatining boshlanishi, uning mohiyati, harakatlantiruvchi kuchlari.
3. Farg'ona vodiysi-istiqlolchilik harakatining markazlaridan biri. Bu erdagi harakatlarning mazmuni asosiy yo'nalishi va uning oqibatlari.
4. Buxoro va Xivadan milliy -ozodlik harakati.

1917 yil Petrograddagi Oktyabr qo'zg'oloni va Turkistonda Sho'rolar xokimiyatining o'rnatilishi, Markaziy Osiyodagi maxalliy xalqlar oktyabr g'oyasiga begonalik bilan qaraganligi va shu bois Turkiston sho'rolar xukumatini kompartiya g'oyasini Rossiyadan tarli nayrangbozlik bilan olib kelinganligi yoritilishi kerak, so'ngra "Turkiston maxtoriyatining" tuzilishi va uni bolsheviklar tamonidan tugatilishi 1917 yil dekabrda "Toshkent" va 1918 yil fevraldagi "Qo'kon fojeasi" oqibatida boshlangan va Sho'rolar tarixida "bosmachilik" xarakatlari deb nom olgan amalda esa Markaziy Osiyo xalqlarining 1918 yilning fevralidan boshlab 30 yilning yarmigacha davom etgan milliy ozodlik, mustaqillik uchun kurash ekanligini asosli ravishda yoritilmog'i lozim, Sho'rolar xukumatining 1920 yildagi Buxoro amirligi va Xiva xonligini tugatish yo'lidagi xarakati aslida Rossiya mustamlakachilik siyosatining ikkinchi bosqichi sifatida qaralmog'i va asil mohiyatini ochmog'i darkor.

Farg'ona vodiysi istiqlolchilik xarakati markazlaridan biri bo'lganligi, bu erdagi harakatlarning mazmuni asosiy yo'nalishi va uning oqibatlari, Katta va Kichik Ergash, Muxammad Aminbek, Shermuxammad, Islom Polvon,, Buxoroda Ibroxim

Lakay, Mulla Abduqaxxor, Anvar Posho, Jabbarbek, Xorazmda Junaidxon, Ota Maxsum, Sa'dulla bola, Shokir bola kabi qo'rboshi. istiqlol uchun kurashda faol jang qilganliklari xaqida to'xtaladi.

Adabiyotlar:

1. Karimov I. Ma'naviy yuksalish yo'lida. T.: O'zbekiston, 1998.
2. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. "Muloqot" jurnali, 1998 yil, 5-son.
3. Karim I. Madaminbek. T., 2000.
4. Karimova D. Tarix shoxidligi va saboqlari. T., 2001.
5. I. Karimov Sharq gavxari – zamin sayqali. Samarqand shaqrining 2750 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 26 avgust 2007 yil.
6. I. Karimov Yangilanish va barqaror taraqqiyot yo'lidan yanada izchil harakat qilish xalqimiz uchun farovon tkrmush sharoiti yaratish- asosiy vazifamizdir. T. "O'zbeiston" 2007 y.
7. I. Karimov Bu bayram barchamizniki – butun xalqimizniki (16 yillik tantanali marosimdagi bayram so'zi) Xalq so'zi 2007 yil 1 sentyabr.
8. I. Karimov Bunyodkor xalqimizning azmu shijoatining amaldagi ifodasi. Toshguzar – Boysun – qumqo'rg'on temir yo'lining ishga tushirilishiga bag'ishlab o'tkazilgan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 25 avgust.
9. I. Karimov O'zbekiston Islom sivilizatsiyasi rivojiga qo'shgan hissasi. Xalqaro ilmiy ommabop konferentsiyadagi nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 15 avgust.
10. I. Karimov. O'zbek xalqining islom madaniyati rivojiga qo'shgan beqiyos xissasining yuksak extiromlari. (Turkiston press nodavlat axborot agentligi muxbiriga bergan intervyusi) Xalq so'zi 23 fevral 2007 yil.
11. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
12. O'zbekiston Sovet mustamlakachiligi davrida. T.: Sharq, 2000.
13. O'zbekiston tarixi. (1917-1993). Toshkent "O'qituvchi", 1994
14. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
15. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
16. Azamxo'jayev S. Turkiston muxtoriyati. T., 2000.
17. Shamsutdinov R. Istiqlol yo'lida shaxid ketganlar. T., 2001
18. Choriyev Z. Tarix atamalarining qisqacha izohli lo'g'ati. T.: akademiya, 2007.
19. Xayitov "O'zbek muhojirligi tarixi" T.: 2008.
20. www.edu.uz
21. www.edu.ru
22. www.cer.uz
23. www.ilm.uz
24. www.uza.uz

12-Mavzu: Sovet tuzumining O'zbekistonda yuritgan katog'onlik siyosati va uning oqibatlari

R E J A :

1. 20-yillar oqirlarida sobiq sho`rolar mamlakatida totalitar, ma'muriy buyruqbozlik va byurokratik tuzumining qaror topishi.
2. Komfirka va sho`ro xokimiyatining O`zbekistonda yuritgan umumiy katag`onlik siyosati va uning respublika ijtimoiy, madaniy hayotiga asoratli ta'siri.

Mavzuni yoritishda talaba yangi iqtisodiy siyosatni rejalashtirishda mumkin qadar markazlashtirishga va barcha boshqaruv ishlarni qattiq tartibda ma'muriy buyruqbozlik tizimi bilan almashtirgani, davlat mexanizmini markazlashtirish ittifoqchi respublikalarni suvverinetetini bo`g`ib qo`yganini, muhim qarorlarning barchasi partiyanig tor doirasida qabul qilinishi va bu mamlakat uchun majburiy bo`lib qolgani, Demokratiyaning o`rniga partakratiya kelgani, markaz va joylarda partiya- byurokratlar apparatini tabora kuchayib borgani xaqida to`xtalib o`tmog`i zarur.

30 yillarda respublikaningbutun xayoti qattiq nazorat ostiga o`tdi. Partiyaning yo`l-yo`riqlaridan oz bo`lsada chetga chiqish siyosiy, aksilinqilobiy xarakat deb baxolanar edi. Ijtimoiy-siyosiy iqtisodiy va madaniy xayotni yangidan qurishni muqobil yo`lariniyoqlab chiqqan respublika partiya va davlat arboblari markscha-lenincha printsiplarni buzishda ayblanganligi, 1937 yildan “sovetlarga qarshi”, “xalq dushmanlarini” qidirib tapishva jazolash keng tus olganini, xususan O`zbekistonda yalpi qatag`onlar partiya va davlat oldida katta xizmatlar qilgan arboblarni qamoqqa olishdan boshlanganini, F.Xo`jaev, A. Ikromov, S.Segizboev ana o`shalardan ekanligi xakida to`xtalishi kerak.

Milliy ziyolilarni qatag`on kilish milliy madaniyat uchun daxshatli fojeaga aylanganini, is'tedodli adabiyot va sa'at arboblari A.Qodiriy, Cho`lpon, Fitrat, Shokir Sulaymon,. Ziyo Said, Usmon Nosir, Qosim Sarokin va boshqalarni shavqatsiz qatog`on girdobiga tushganliklarini va “millatchi” degan tamg`ani yopishtirganliklari 50 yillarda Oybek, Mirtemir, Said Axmad, I.Sultonov, Xabibiy va boshqalarni xam millatchilikda ayblanganini ko`rsatib o`tishi kerak bo`ladi

Adabiyotlar:

1. Karimov I. Ma'naviy yuksalish yo'lida. T.: O'zbekiston, 1998.
2. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. “Muloqot” jurnali, 1998 yil, 5-son.
3. I. Karimov Sharq gavxari– zamin sayqali. Samarqand shaqrining 2750 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 26 avgust 2007 yil.
4. I. Karimov Yangilanish va barqaror taraqqiyot yo'lidan yanada izchil harakat qilish xalqimiz uchun farovon tkrmush sharoiti yaratish- asosiy vazifamizdir. T. ”O`zbeiston” 2007 y.
5. I. Karimov Bu bayram barchamizniki – butun xalqimizniki (16 yillik tantanali marosimdagi bayram so'zi) Xalq so'zi 2007 yil 1 sentyabr.
6. I. Karimov Bunyodkor xalqimizning azmu shijoatining amaldagi ifodasi. Toshguzar – Boysun – qumqo'rg'on temir yo'lining ishga tushirilishiga

- bag'ishlab o'tkazilgan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 25 avgust.
7. I. Karimov O'zbekiston Islom sivilizatsiyasi rivojiga qo'shgan hissasi. Xalqaro ilmiy ommabop konferentsiyadagi nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 15 avgust.
  8. I. Karimov. O'zbek xalqining islom madaniyati rivojiga qo'shgan beqiyos xissasining yuksak extiromlari. (Turkiston press nodavlat axborot agentligi muxbiriga bergan intervyusi) Xalq so'zi 23 fevral 2007 yil.
  9. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
  10. O'zbekiston Respublikasi entsiklopediya. Toshkent. "O'zbekiston" 1997.
  11. O'zbekiston Sovet mustamlakachiligi davrida. T.: Sharq, 2000.
  12. O'zbekiston tarixi. (1917-1993). Toshkent "O'qituvchi", 1994
  13. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
  14. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
  15. Shamsiddinov R. Qishloq fojeasi. T.: Sharq, 2003.
  16. Azamxo'jayev S. Turkiston muxtoriyati. T., 2000.
  17. Shamsutdinov R. Istiqlol yo'lida shaxid ketganlar. T., 2001
  18. Xayitov SH. O'zbek muhojirligi tarixi. T, 2008.
  19. www.edu.uz
  20. www.edu.ru
  21. www.cer.uz
  22. www.ilm.uz
  23. www.uza.uz

13-Mavzu: Sovetlar davridagi iqtisodiy va ma'naviy qaramlikning oqibatlari

R E J A :

1. Xukmron markaz va komfirkaning 20-30 yillarda O'zbekistonda o'tkazgan industrlashtirish va dehqon xo'jaliklarini jamoalashtirish siyosati va uning asoratli oqibatlari.
2. O'zbekiston iqtisodiy va ma'naviy xayotining 50-80 yillarda chuqur turg'unlik va buxronlik holatlariga duchor bo'lishi hamda uning asoratlari.

Talaba O'zbekistonning 1920-30 yillardagi murakkab ijtimoiy-iqtisodiy hayoti yoritilganda "Sotsializm qurilishi" deb atalgan reja asosida respublikamizda o'tkazilgan industirlashtirish va kollektivlashtirish siyosati uning tarixiy oqibatlariga e'tibor qaratmog'i zarur

O'zbekistonning 1950-80 yillardagi ijtimoiy-siyosiy va madaniy xayotiga to'xtalganda esa urush natijasida vayron bo'lgan xalq xo'jaligini tiklash uchun kurashi, O'zbekistonning ijtimoiy-siyosiy va madaniy xayot muammolari ochib beriladi, xamda kompartiya boshqarayotgan sho'rolar xukumatining O'zbekistonga nisbatan ulug' davlatchilik siyosati yuritilganligi, iqtisodiy sohada xam O'zbekistonning markazga tobe'ligining kuchayib borishi, shu munosabat bilan bu erda faqat xom-ashyo etishtirib beradigin tarmoqlargini rivojlanganligini ko'rsatiladi.

Madaniy va ma'naviy soxalarda ham, mutelikning tabora kuchayishi, 70-80 yillarda mamlaktda turg'unlik xolatining kuchayib borishi, 80 yillarning o'rtalarida SSSRning ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy xayotida inqirozli vaziyatning kuchayishi va mamlakat raxbariyati tamonidan jamiyatni qayta qurish ob'ektiv zaruriyat ekanligini anglanishi, KPSS Mkning 1985yil aprel plenumi jamiyatni qayti qarishni e'tirof etganini, ijtimoiy xayoini demakratiyalashtirish, milliy siyosatni o'zgartirish zarurligi va tub iqtisodiy yo'li taxlil etiladi.

Adabiyotlar:

1. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. "Muloqot" jurnali, 1998 yil, 5-son.
2. I. Karimov Sharq gavgari– zamin sayqali. Samarqand shaqrining 2750 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 26 avgust 2007 yil.
3. I. Karimov Yangilanish va barqaror taraqqiyot yo'lidan yanada izchil harakat qilish xalqimiz uchun farovon tkrmush sharoiti yaratish- asosiy vazifamizdir. T. "O'zbekiston" 2007 y.
4. I. Karimov Bu bayram barchamizniki – butun xalqimizniki (16 yillik tantanali marosimdagi bayram so'zi) Xalq so'zi 2007 yil 1 sentyabr.
5. I. Karimov Bunyodkor xalqimizning azmu shijoatining amaldagi ifodasi. Toshguzar – Boysun – qumqo'rg'on temir yo'lining ishga tushirilishiga bag'ishlab o'tkazilgan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 25 avgust.
6. I. Karimov O'zbekiston Islom sivilizatsiyasi rivojiga qo'shgan hissasi. Xalqaro ilmiy ommabop konferentsiyadagi nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 15 avgust.
7. I. Karimov. O'zbek xalqining islom madaniyati rivojiga qo'shgan beqiyos xissasining yuksak extiromlari. (Turkiston press nodavlat axborot agentligi muxbiriga bergan intervyusi) Xalq so'zi 23 fevral 2007 yil.
8. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
9. O'zbekiston Respublikasi entsiklopediya. Toshkent. "O'zbekiston" 1997.
10. O'zbekiston Sovet mustamlakachiligi davrida. T.: Sharq, 2000.
11. O'zbekiston tarixi. (1917-1993). Toshkent "O'qituvchi", 1994
12. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
13. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
14. Usmonov K. O'zbekiston tarixi. T., 2002.
15. Sh. Xayitov "O'zbek muhojirligi tarixi" T.: 2008.
16. www.edu.uz
17. www.edu.ru
18. www.cer.uz
19. www.ilm.uz
20. www.uza.uz

14-Mavzu: O'zbekiston mustakil davlat

R E J A :

1. O'zbekiston davlat mustaqilligining qo'lga kiritilishi-o'zbek xalqi hayotida mislsiz tarixiy voqea.
2. O'zbekistonning o'z istiqlol va taraqqiyot yo'li.
3. O'zbekiston Konstitutsiyasining qabul qilinishi va uning ahamiyati.

Ushbu mavzuni yoritishda talaba avvalo 1989 yil 21 oktyabrda O'zbekiston Oliy Soveti XI sessiyasi "O'zbekiston SSRning davlat tili xaqidagi" qonunni qabul qilinishi, XII chaqiriq O'zbekiston SSR Oliy Sovetining 1990 yil mart oyida bo'lib o'tgan birincha sessiyasida O'zbekistonda Prezidentlik boshqaruvini ta'sis etish va 1990 yil 24 martda I.A. Karimovning O'zbekistonning prezidenti etib saylanishi, O'zbekiston SSR Oliy Sovetining ikkinchi sessiyasida (1990 yil 20 iyun) "Mustaqillik Deklaratsiyasini" qabul qilgani xaqida aloxida to'xtalib o'tmog'i zarur bo'ladi.

1991 yil 31 avgust kuni respublika Oliy kengashining XII chaqiriq navbatdan tashqari 6-sessiyasi bo'lib o'tganligi, unda "O'zbekiston Respublikasining Davlat mustaqilligini e'lon qilish to'g'risida" qonun qabul qilinginligi, Qonunda 1-sentyabr O'zbekiston Respublikasining Mustaqillik kuni deb belgilanganligiga, umumxalq saylovida I.A. Karimovning O'zbekiston Respublikasining Prezidenti etib saylanishiga, siyosiy islohatlarga, davlat xokimiyatining milliy, xuquqiy, demokratik asoslarini barpo etilishiga to'xtaladi.

O'zbekistonda demokratiyaning xalqaro miqyosda e'tirof etilgan tamoyillari, milliy qadriyatlar va an'analar mujassamlashgan demokratik fuqorolik jamiyati asoslarini yaratilishi, fuqarolarning o'zini-o'zi boshqaruv organlarining tashkil etilishi xaqida to'xtaladi.

1992 yil 8 dekabrda O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining XII chaqiriq XI sessiyasida mustaqillik Konstitutsiyasining qabul qilanganligi to'g'risida, Davlat ramzlari xaqida yoritilishi kerak bo'ladi.

Adabiyotlar:

1. Karimov I.A. O'zbekistonning o'z istiqlol va taraqqiyot yo'li. T., 1992.
2. Karimov I. Biz kelajagimizni o'z qo'limiz bilan quramiz. 7-jild. T.: O'zbekiston, 1999.
3. Karimov I. Bizdan ozod va obod Vatan qolsin. 2-jild, T.: O'zbekiston, 1996.
4. Karimov I. Bunyodkorlik yo'lidan. 4-jild, T.: O'zbekiston, 1996.
5. Karimov I. Ma'naviy yuksalish yo'lida. T.: O'zbekiston, 1998.
6. Karimov I. O'zbekiston: milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura. 1-jild. T.: O'zbekiston, 1996.
7. Karimov I. Olloh qalbimizda, yuragimizda. T.: O'zbekiston, 1999.
8. Karimov I. Ozod va obod vatan, erkin farovon hayot pirovard maqsadimiz. T.: O'zbekiston, 1998.
9. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. "Muloqot" jurnali, 1998 yil, 5-son.

10. I. Karimov Sharq g'axari– zamin sayqali. Samarqand shaqrlning 2750 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 26 avgust 2007 yil.
11. I. Karimov Yangilanish va barqaror taraqqiyot yo'lidan yanada izchil harakat qilish xalqimiz uchun farovon tkrmush sharoiti yaratish- asosiy vazifamizdir. T. "O'zbeiston" 2007 y.
12. I. Karimov Bu bayram barchamizniki – butun xalqimizniki (16 yillik tantanali marosimdagi bayram so'zi) Xalq so'zi 2007 yil 1 sentyabr.
13. I. Karimov Bunyodkor xalqimizning azmu shijoatining amaldagi ifodasi. Toshguzar – Boysun – qumqo'rg'on temir yo'lining ishga tushirilishiga bag'ishlab o'tkazilgan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 25 avgust.
14. I. Karimov O'zbekiston Islom sivilizatsiyasi rivojiga qo'shgan hissasi. Xalqaro ilmiy ommabop konferentsiyadagi nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 15 avgust.
15. I. Karimov. O'zbek xalqlning islom madaniyati rivojiga qo'shgan beqiyos xissasining yuksak extiromlari. (Turkiston press nodavlat axborot agentligi muxbiriga bergan intervyusi) Xalq so'zi 23 fevral 2007 yil.
16. I. Karimov Yuksak ma'naviyat-engilmas kuch. T.: Ma'naviyat, 2008.
17. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. T.: O'zbekiston, 2003
18. Bobojonova D. O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar. T., 1999.
19. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
20. O'zbekiston Respublikasi entsiklopediya. Toshkent. "O'zbekiston" 1997.
21. O'zbekiston tarixi. (1917-1993). Toshkent "O'qituvchi", 1994
22. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
23. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
24. Usmonov K. O'zbekiston tarixi. T., 2007.
25. Azizxo'jayev A. Tarix, mustaqillik, milliy g'oya. T., 2001.
26. www.edu.uz
27. www.edu.ru
28. www.cer.uz
29. www.ilm.uz
30. www.uza.uz

15-Mavzu: O'zbekistonda huhuhiy demohratik davlat va fuharolik asoslarini shakllanishi

R E J A :

1. Huquqiy davlat tushunchasi, uni barpo etish yo'llari.
2. O'zbekistonda davlat hokimiyatining milliy, huquqiy, demokratik asoslarining barpo etilishi.
3. Qonun chiqaruvchi, ijro etuvchi va sud hokimiyati.
4. Siyosiy partiyalar. Milliy siyosat. Ommaviy axborot vositalari.
5. Demokratik jamiyatga xos saylov tizimining yaratilishi.

Mavzuni yoritishdan oldin talaba O'zbekiston sovetlarga xos mustabid tuzimdan yangi, milliy, xuquqiy, davlat xokimiyatiga o'tganligiga e'tibor berishi lozim. Siyosiy islohatlar, Xokimiyat va ma'muriy organlarda milliy, xuquqiy demokratik jamiyat qurish asoslarining yaratilishi, Oliy Majlisning ko'ppartiyaviylik asosida shakllanishi, uning tuzilishi, vazifalari, va faoliyati, Mamlakatda Prezidentlik boshqaruvi, Vazirlar maxkamasining faoliyati xaqida atroflicha tushuntirib bermoq i darkor.

Qonun chiqaruvchi, ijro etuchi, sud xokimiyati tarmoqlari, matbuot organlari, maxalliy xakimiyat va ularning faoliyati, maxalliy o'z-o'zini boshqarishni tashkil etilishi, demokratik saylov tizimi va ikki palatalik parlamentning axamiyati xaqida tushuntirib berishi zarur bo'ladi.

Adabiyotlar:

1. Karimov I.A. O'zbekistonning o'z istiqlool va taraqqiyot yo'li. T., 1992.
2. Karimov I. Biz kelajagimizni o'z qo'limiz bilan quramiz. 7-jild. T.: O'zbekiston, 1999.
3. Karimov I. Biz uchun xalqimiz, vatanimiz manfaatidan ulug' maqsad yo'q. T.: O'zbekiston, 2001.
4. Karimov I. Bizdan ozod va obod Vatan qolsin. 2-jild, T.: O'zbekiston, 1996.
5. Karimov I. Bunyodkorlik yo'lidan. 4-jild, T.: O'zbekiston, 1996.
6. Karimov I. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. T., 1997.
7. Karimov I. O'zbekiston XXI asrga intilmoqda. T.: O'zbekiston, 1999.
8. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. "Muloqot" jurnali, 1998 yil, 5-son.
9. Karimov I.A. O'zbekiston buyuk kelajak sari. T.: O'zbekiston 1998.
10. Karimov I.A. Adolat, vatan va xalq manfaati har narsadan ulug'. T.: O'zbekiston 1998.
11. Karimov I.A. Adolatli jamiyat sari. T.: O'zbekiston 1998.
12. Karimov I.A. E'tiqod erkinligi qonuniy asosda bo'lsin. // O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning Oliy majlis XI sessiyasida so'zlagan nutqi. Xalq so'zi, 1998, 5-may.
13. Karimov I.A. O'zbekiston: milliy istiqlool, iqtisod, siyosat, mafkura. T.: O'zbekiston, 1996.
14. I. Karimov Sharq gavxari – zamin sayqali. Samarqand shaqrining 2750 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 26 avgust 2007 yil.
15. I. Karimov Yangilanish va barqaror taraqqiyot yo'lidan yanada izchil harakat qilish xalqimiz uchun farovon tkrmush sharoiti yaratish- asosiy vazifamizdir. T. "O'zbeiston" 2007 y.
16. I. Karimov Bu bayram barchamizniki – butun xalqimizniki (16 yillik tantanali marosimdagi bayram so'zi) Xalq so'zi 2007 yil 1 sentyabr.
17. I. Karimov Bunyodkor xalqimizning azmu shijoatining amaldagi ifodasi. Toshguzar – Boysun – qumqo'rg'on temir yo'lining ishga tushirilishiga

- bag'ishlab o'tkazilgan tantanali marosimda so'zlagan nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 25 avgust.
18. I. Karimov O'zbekiston Islom sivilizatsiyasi rivojiga qo'shgan hissasi. Xalqaro ilmiy ommabop konferentsiyadagi nutqi. Xalq so'zi 2007 yil 15 avgust.
  19. I. Karimov. O'zbek xalqining islom madaniyati rivojiga qo'shgan beqiyos xissasining yuksak extiromlari. (Turkiston press nodavlat axborot agentligi muxbiriga bergan intervyusi) Xalq so'zi 23 fevral 2007 yil.
  20. I. Karimov Yuksak ma'naviyat-engilmas kuch, T.: "Ma'naviyat" 2008.
  21. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. T.: O'zbekiston, 2003
  22. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
  23. O'zbekiston Respublikasi entsiklopediya. Toshkent. "O'zbekiston" 1997.
  24. O'zbekiston tarixi. (1917-1993). Toshkent "O'qituvchi", 1994
  25. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
  26. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
  27. Usmonov K. O'zbekiston tarixi. T., 2002.
  28. G'ulomov S. Mustaqil O'zbekiston. T.: TIU, 2003
  29. Qudratov S. Sarbadorlar o'lkasi. T., 2001.
  30. www.edu.uz
  31. www.edu.ru
  32. www.cer.uz
  33. www.ilm.uz
  34. www.uza.uz

16-Mavzu: O'zbekistonda bozor munosabatlarining shakllanishi

R E J A :

1. O'zbekiston Respublikasining bozor munosabatlarini shakllantirish tomon yo'l tutishi. "O'zbek modeli", uning tamoyillari.
2. Iqtisodiy islohotlar, uning strategiyasi, ustivor yo'alishlari va bosqichlari.
3. Bozor infratuzilmasini shakllantirish. Respublika iqtisodiyotida yuz berayotgan tarkibiy o'zgarishlar.
4. O'zbekistonning kuchli ijtimoiy yo'naltirilgan siyosati va uning jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashdagi roli.

Ўзбекистон бозор муносабатларига ўтишни ўзига хос йўли ишлаб чиқилди. Бу йўлни илмий – назарий асослари ҳақида Президент И.А.Каримов “Ўзбекистон бозор муносабатларига ўтишини ўзига хос йўли” ва бошқа асарларида ҳам пухта ишлаб чиқилди ва иқтисодий ислохатлар учун дастур амал бўлиб хизмат қилади. Иқтисодиётни ушбу ислох этиши тамойиллари куйидагилардан иборат:

1. Иқтисод сиёсатдан устунлиги, мафкурадан батамом ҳоли қилиш. Иқтисодиётда ўзига хос талаб ва таклиф қонунларига биноан

амалга ошириш. Сиёсат билан иқтисодни бўғмаслик тамойиллага таянган ҳолатда бошқарди;

2. Мураккаб ўтиш даврида Давлатни ўзи бош ислохатчи бўлиши зарур. Давлат бутун халқнинг маънавиятини кўзлаб иқтисодий тараққиётни етакчи йўналишларини белгилаш иқтисодиётда ва ижтимоий соҳада миллатни ижтимоий – сиёсий ҳаётида туб ўзгаришларини амалга оширишни ишлаб чиқариш керак.
3. Янгилаш жараёнига асосланмағи керак. Қонун устиворлиги жамиятда асосий ролни ўйнаши керак. Кучли ижтимоий – сиёсат барқарорликни сақлаган ҳолда амалга оширилади.
4. Кучли ижтимоий ҳимоя. Бозор иқтисодиётига ўтиш даврида фуқароларни ижтимоий ҳолатини ҳисобга олган ҳолатда ижтимоий – ҳимояни ташкил қилди.
5. Иқтисодий ислохатлар бозор муносабатларини шакллантириши пухта ўйлаб босқичма – юосқич амалга оширилиши лозим. Чунки ўтиш даврида фуқароларни психологик ҳолатини ҳисобга олган ҳолатда амал қилинмоқда.

Бу бешта тамойилни ҳаммаси ҳам демократик ва иқтисодий ўзгаришларни амалга оширишда бирдек муҳим аҳамиятга эга. Шу билан бирга бозор муносабатларига босқичма – босқич ўтиш алоҳида ўрин тутди. Ўзбекистон жаҳон тажрибалариги таянган ҳолда тажрибадан ўтган ва бизнинг минталитетимизга мос келадиган ўз тараққиёт йўлини танлади.

Adabiyotlar:

1. Karimov I.A. O'zbekistonning o'z istiqlool va taraqqiyot yo'li. T., 1992.
2. Karimov I. Biz kelajagimizni o'z qo'limiz bilan quramiz. 7-jild. T.: O'zbekiston, 1999.
3. Karimov I. Biz uchun xalqimiz, vatanimiz manfaatidan ulug' maqsad yo'q. T.: O'zbekiston, 2001.
4. Karimov I. Bizdan ozod va obod Vatan qolsin. 2-jild, T.: O'zbekiston, 1996.
5. Karimov I. Bunyodkorlik yo'lidan. 4-jild, T.: O'zbekiston, 1996.
6. Karimov I. Ma'naviy yuksalish yo'lida. T.: O'zbekiston, 1998.
7. Karimov I. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. T., 1997.
8. Karimov I. O'zbekiston XXI asrga intilmoqda. T.: O'zbekiston, 1999.
9. Karimov I. O'zbekiston: milliy istiqlool, iqtisod, siyosat, mafkura. 1-jild. T.: O'zbekiston, 1996.
10. Karimov I. Ozod va obod vatan, erkin farovon hayot pirovard maqsadimiz. T.: O'zbekiston, 1998.
11. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. "Muloqot" jurnali, 1998 yil, 5-son.
12. Karimov I. Vatan sajdagoh kabi muqaddasdir. 3-jild, T.: O'zbekiston, 1996.
13. Karimov I.A. O'zbekiston iqtisodiy islohatlarni chukurlashtirish yo'lida. T.: O'zbekiston 1996yil.
14. Karimov I.A. O'zbekiston mustaqillik odimlari. T.: O'zbekiston 1995yil.

15. Karimov I.A. O'zbekiston: milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura. T.: O'zbekiston, 1996.
16. Karimov I.A. O'zbekistonning siyosiy-ijtimoiy va iqtisodiy istiqbolining asosiy tamoyillari. T.: O'zbekiston 1995y
17. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat-engilmas kuch. T.: "Ma'naviyat" 2008.
18. Bobojonova D. O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar. T., 1999.
19. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
20. O'zbekiston Respublikasi entsiklopediya. Toshkent. "O'zbekiston" 1997.
21. O'zbekiston tarixi. (1917-1993). Toshkent "O'qituvchi", 1994
22. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
23. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
24. Usmonov K. O'zbekiston tarixi. T., 2002.
25. G'ulomov S. Mustaqil o'zbekiston. T.: TIU, 2003
26. www.edu.uz
27. www.edu.ru
28. www.cer.uz
29. www.ilm.uz
29. www.uza.uz

17-Mavzu: O'zbekistonning milliy istiqlol mafkurasini

R E J A :

1. Mustaqillik yillarida ma'naviy hayot va milliy qadriyatlarning tiklanishi.
2. Diniy qadriyatlar va islom ma'naviyatining tiklanishi.
3. Respublikada milliy istiqlol mafkurasining shakllanishi va uning demokratik jamiyat qurishdagi ahamiyati.
4. Milliy istiqlol mafkurasini shakllantirishda "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi"ning ahamiyati. O'zbekistonda yangicha ta'lim-tarbiya tizimlarining qaror topishi.
5. Mustaqillik sharoitida fan, madaniyat va sog'liqni saqlash.

Milliy istiqlol mafkurasini keng xalq ommasining manfaatlarini, maqsad va ideallarini ifoda etadi. Milliy istiqlol mafkurasini turli siyosiy partiya va ijtimoiy guruxlar mafkurasidan ustun turadigan ijtimoiy xodisadir.

Bu mafkura O'zbekistonning ijtimoiy-siyosiy taraqqiyotiga xizmat qiladi.

Talaba mavzuni yoritishda milliy istiqlol g'oyasining mazmuni va mohiyatini ochib berishga xarakat qilishi lozim bo'ladi. O'zbekiston xalqining milliy taraqqiyot yo'lidagi bosh g'oya mustaqillikni mustaxkamlash, ozod va obod Vatan, erkin va faravon xayot barpoetish ekanligi va uni xalqimizning qalbi va ongiga yanada chuqirroq singdirish kerakligi xaqida e'tirof etadi. Vatan ravnaqi, yurt tinchligi, xalq faravonligi, komil inson, ijtimoiy xamkorlik, millatlararo totuvlik, diniy bag'rikenlik kabi g'oyalarga aloxida-aloxida to'xtalib o'tmog'i zarur bo'ladi.

Diniy qadriyatlarning tiklanishi va diniy tashkilotlar to'g'risidagi qonunning yangi tahriri haqida to'xtaladi.

Milliy istiqlol mafkurasining xalqimiz an'analari, urf-odatlar, udumlari, ruxiyatiga asoslanib kishilarda mehr-oqibat, birodarlik, insof, sabr-toqat, vatanparvarlik, milliy g'urur tuyg'ularning shakllanishi, milliy istiqlol mafkurasini shakllantirishda "Ta'lim to'g'risida"gi qonun va "Kadrlar tayyorlashning milliy dasturi"ning ahamiyati, "Umid", "Ulug'bek", "Kamolot" jamg'armalarining ahamiyatiga to'xtaladi.

Adabiyotlar:

1. Karimov I.A. O'zbekistonning o'z istiqlol va taraqqiyot yo'li. T., 1992.
2. Karimov I. Biz kelajagimizni o'z qo'limiz bilan quramiz. 7-jild. T.: O'zbekiston, 1999.
3. Karimov I. Biz uchun xalqimiz, vatanimiz manfaatidan ulug' maqsad yo'q. T.: O'zbekiston, 2001.
4. Karimov I. Bizdan ozod va obod Vatan qolsin. 2-jild, T.: O'zbekiston, 1996.
5. Karimov I. Bunyodkorlik yo'lidan. 4-jild, T.: O'zbekiston, 1996.
6. Karimov I. Jamiyatimiz mafkurasi xalqni-xalq, millatni-millat qilishga xizmat etsin. "Tafakkur" jurnali bosh muxarriri savollariga javoblar. 1998 yil, 2-son.
7. Karimov I. Ma'naviy yuksalish yo'lida. T.: O'zbekiston, 1998.
8. Karimov I. Milliy istiqlol mafkurasi-xalq e'tiqodi va buyuk kelajakka ishonchdir: "Fidokor" gazetasi muxbiri savollariga javoblar. T.: O'zbekiston, 2000.
9. Karimov I. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. T., 1997.
10. Karimov I. O'zbekiston XXI asrga intilmoqda. T.: O'zbekiston, 1999.
11. Karimov I. O'zbekiston: milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura. 1-jild. T.: O'zbekiston, 1996.
12. Karimov I. Olloh qalbimizda, yuragimizda. T.: O'zbekiston, 1999.
13. Karimov I. Ozod va obod vatan, erkin farovon hayot pirovard maqsadimiz. T.: O'zbekiston, 1998.
14. Karimov I. Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q. "Muloqot" jurnali, 1998 yil, 5-son.
15. Karimov I. Vatan sajdagoh kabi muqaddasdir. 3-jild, T.: O'zbekiston, 1996.
16. Karimov I. Yangicha fikrlash va ishlash-davr talabi. 5-jild, T.: O'zbekiston, 1997.
17. Karimov I.A. Istiqlol va ma'naviyat. T., O'zbekiston 1994y.
18. Karimov I.A. O'zbekiston buyuk kelajak sari. T.: O'zbekiston 1998.
19. Karimov I.A. Barkamol avlod orzusi. T.: Sharq 1999.
20. Karimov I.A. Barkamol avlod-O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. T.: O'zbekiston 1996.
21. Karimov I.A. E'tiqod erkinligi qonuniy asosda bo'lsin. G'O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning Oliy majlis XI sessiyasida so'zlagan nutqi. Xalq so'zi, 1998, 5-may.
22. Karimov I.A. Jamiyatimiz mafkurasi xalqni-xalk, millatni millat qilishga xizmat etsin. T.: O'zbekiston 1998.

23. Karimov I.A. Milliy istiqlol g'oyasi: asosiy tushuncha va tamoyillar. T.: O'zbekiston 2000.
24. Karimov I.A. O'zbekiston mustaqillik odimlari. T.: O'zbekiston 1995yil.
25. Karimov I.A. O'zbekiston: milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura. T.: O'zbekiston, 1996.
26. Karimov I.A. Yuksak malakali mutaxassislar taraqqiyot omili. T.: O'zbekiston 1995yil.
27. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. T.: O'zbekiston, 2003
28. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
29. O'zbekiston Respublikasi entsiklopediya. Toshkent. "O'zbekiston" 1997.
30. O'zbekiston tarixi. (1917-1993). Toshkent "O'qituvchi", 1994
31. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
32. Usmonov K. O'zbekiston tarixi. T, 2007.
33. Hayitov O'zbek muhojirligi tarihi. T.: 2008.
34. www.edu.uz
35. www.edu.ru
36. www.cer.uz
37. www.ilm.uz
38. www.uza.uz

18-Mavzu: O'zbekiston va jahon xamjamiyati.

R E J A :

1. O'zbekiston Respublikasining tinchliksevar tashqi siyosati asoslarining yaratilishi, uning tamoyillari.
2. O'zbekistonning jahon xamjamiyatiga qo'shilishi va xalqaro nufuzining ortib borishi.
3. Respublikaning jahonning turli mamlakatlari bilan xamkorlik munosabatlarining kengayib borishi.
4. O'zbekistonning Markaziy Osiyo mintaqasidagi qardosh davlatlar bilan xamkorlik aloqalarining mustahxamlanishi.

Mavzuni yoritishda talaba avvalo O'zbekiston Respublikasi davlat mustaqilligini qulga kiritgan dastlabki kunlardanox jaxon xamjamiyatiga qo'shilishi, xalqaro tashkilotlar bilan xamkorlik kilish yo'lini tanlagani, 1992 yil 2 martda BMTga a'zo bo'lganligi, YuNESKOga, Jaxon sog'liqni saqlash tashkilotiga, xalqaro mexnat tashkilotiga, Xalqaro olimpiya qo'mitasiga a'zo bo'lganiga e'tibor berishi kerak bo'ladi. O'zbekiston Respublikasining tashqi siyosatining asosiy tamoillari quyidagilardan iborat ; mafkuraviy qarashlardan qat'iy nazar xamkorlik uchun ochiqlik, tinchlak va xavfsizlikka sodiqlik, davlatlarning tingligi va chegaralar daxlsizligini xurmat qilish, boshqa davlatlarning ichki ishlariga aralashmaslik, nizolarni tinch yo'l bilan xal etish,

davlatlararo aloxida teng xuquqlilik va o'zaro man faatdorlik, davlat milliy manfaatlarining ustunligi xaqida to'xtaladi.

O'zbekistonning MDX davlatlari bilan, O'zbekistonning Markaziy Osiyo-Qirg'iziston, Qozoqiston, Tojikiston, Turkmaniston davlatlari bilan o'zaro teng xuquqli aloqalari xaqida batavsil to'xtalib o'tmog'i zarurdir.

Adabiyotlar:

1. Karimov I. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. T., 1997.
2. Karimov I. O'zbekiston XXI asrga intilmoqda. T.: O'zbekiston, 1999.
3. Karimov I. Xavfsizlik va barqaror taraqqiyot yo'lidan. 6-jild, T.: O'zbekiston, 1998.
4. Karimov I.A. Maqsadimiz-tinchlik, barqarorlik, hamkorlik. T.: O'zbekiston 1995.
5. Karimov I.A. O'zbekiston buyuk kelajak sari. T.: O'zbekiston 1998.
6. Karimov I.A. O'zbekiston mustaqillik odimlari. T.: O'zbekiston 1995yil.
7. Karimov I.A. Turkiston-umumiy uyimiz. T.: O'zbekiston, 1995.
8. Karimov I.A. Xalqimizning yo'li mustaqillik ozodlik va tub islohotlar yo'lidir. T.: O'zbekiston 1996.
9. Karimov I.A. Vatanimiz tinchligi va xavfsizligi o'z kuch-qudratimizga, halqimizning hamjihatligiga va bukilmas irodasiga bog'liq. Ikkinchi chaqiriq O'zbekiston Respublikasi Oliy majlisining o'n to'rtinchi sessiyadagi nutq. 2004 yil. 29 aprel. Toshkent. «O'zbekiston» 2004 y.
10. Karimov I.A. Xalqimizning hamjihatligi terrorizmga qarshi kafolatdir. T.: «Yangi asr avlodi. 2004 y.
11. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. T.: O'zbekiston, 2003
12. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat engilmas kuch. T.: Ma'naviyat, 2008.
13. Bobojonova D. O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar. T., 2008.
14. Murtazayeva R. O'zbekiston tarixi. T., 2000.
15. O'zbekiston Respublikasi entsiklopediya. Toshkent. "O'zbekiston" 1997.
16. O'zbekiston tarixi. (1917-1993). Toshkent "O'qituvchi", 1994
17. O'zbekiston tarixi. T.: O'AJBNT, 2003.
18. O'zbekiston tarixi. T.: Yangi asr avlodi, 2003.
19. Usmonov K. O'zbekiston tarixi. T., 2007.
20. Qudratxo'jayev Sh. O'zbekiston-Yaponiya: O'zbek diplomatiyasining yangi bosqichi. T.: O'AJBXT, 2002
21. www.edu.uz
22. www.edu.ru
23. www.cer.uz
24. www.ilm.uz
25. www.uza.uz

O`zbekiston tarixi fanidan asosiy va qo`shimcha adabiyotlar

1. Karimov I.A. qishloq xo`jaligi taraqqiyoti-to`kin xayot manbai. T.O`zbekiston. 1998.
2. Karimov I.A. Barkamol avlod orzusi. T.Sharq.1999.
3. Karimov I.A. Barkamol avlod-O`zbekiston taraqqiyotining poydevori. T.O`zbekiston. 1997.
4. Karimov I.A. Vatan sajdagoh kabi muqaddasdir. t.2. T.O`zbekiston. 1996.
5. Karimov I.A. Jamiyatimiz mafkurasi xalqni-xalq, millatni-millat qilishga xizmat etsin. T.O`zbekiston. 1998.
6. Karimov I.A. Bizdan ozod va obod Vatan qolsin. t.2. T.O`zbekiston.1996
7. Karimov I.A. Bunyodkorlik yo`lidan. T.4. T.O`zbekiston. 1996.
8. Karimov I.A. Istiqlol va ma'naviyat. T. O`zbekiston. 1994.
9. Karimov I.A. OlloH qalbimizda, yuragimizda. (Prezident Islom Karimovning "Turkiston-press" axborot agentligi muHbirining savollariga javoblari). Xalq so`zi.1999 yil 12 mart.
- 10.Karimov I.A. Xavfsizlik va barqaror taraqqiyot yo`lida. T.6. T.O`zbekiston.1997.
- 11.Karimov I.A. Tarixiy xotirasiz kelajak yo`q. T.O`zbekiston. 1998.
- 12.Karimov I.A. Yangicha fikrlash va ishlash davr talabi. T.5. T.O`zbekiston.1997.
- 13.Karimov I.A. O`zbekiston buyuk kelajak sari. T.O`zbekiston. 1998.
- 14.Karimov I.A. O`zbekiston iqtisodiy isloHatlarni chuqurlashtirish yo`lida. T. O`zbekiston. 1995.
- 15.Karimov I.A. O`zbekiston XXI asr bo`sag`asida: xavfsizlikka taxdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. T.O`zbekiston. 1997.
- 16.Karimov I.A. O`zbekiston XXI asrga intilmoqda. T. O`zbekiston. 1999.
- 17.Karimov I.A. O`zbekiston: milliy istiqolol, iqtisod, siyosat, mafkura. T. 1. T. O`zbekiston 1996.
- 18.Karimov I.A. O`zbekiston-bozor munosabatlariga o`tishning o`ziga Hos yo`li. T. O`zbekiston. 1993.
- 19.Karimov I.A. O`zbekistonning o`z istiqolol va taraqqiyot yo`li. T.O`zbekiston. 1992.
- 20.Abdulg`oziy. Shajarai turk. T. Cho`lpon. 1992.
- 21.Abdulqosim Firdavsiy. Shoxnoma. Uch jildlik. T. Gafur Gulom. 1984.
- 22.Abdulla qodiriy. O`tgan kunlar. T. g`ofur g`ulom. 1993.
- 23.Abdunabiev A. Vklad v Mirovuyu sivilizatsiyu. T. O`zbekiston. 1998.
- 24.Agzamxo`jaev S. Turkiston muxtoriyati. T. Fan. 1996.
- 25.Berezikov E. Legendo` i tayno` Uzbekistana. T. Gafur Gulyam. 1991.
- 26.Valixo`jaev B. Xo`ja Axror tarixi. T. Yozuvchi. 1994.
- 27.Avloniy. Usmon millat. T. Sharq, 1993
- 28.Vamberi X. Buxoro yoxud Movaraunnaxr tarixi. T. Fan. 1990.
- 29.Abu Rayxon Beruniy. qadimgi ajdodlardan qolgan yodgorliklar. Tanlangan asarlar. 1-jild. T. Fan. 1968.
- 30.Abu Nasr Farobiy . Fozil odamlar sharHi. T.1993.
- 31.Abu Toxirxo`ja: Samariya; Narshaxiy; Buxoro tarixi; Bayoniy; Shajarai Xorazmshohiy; Ibrat; Farg`ona tarixi. T.Meros.1991.

- 32.Vatan saodati: (Milliy mafkura va taraqqiyot masalalar). To'plab nashrga tayyorlovchi va muHarrir A. Meliboev. T. Sharq. 1998.
- 33.Abushiy Xasan Ato. Turkiy qavmlar tarixi. T. Cho'lpon. 1993.
- 34.Azizxo'jaev A. Davlatchilik va ma'naviyat. T. Sharq, 1987.
- 35.Jabborov I. O'zbek xalqining etnografiyasi. T. O'zbekiston. 1994.
- 36.Aliev A. Istiqlol va adabiy meros. T. O'zbekiston 1997.
- 37.Aliev A. Maxmudxo'ja Bexbudiy. T, Yozuvchi, 1994.
- 38.Jumaboev Y. O'zbekistonda falsafa va aHloqiy fikrlar taraqqiyoti tarixidan. T. O'qituvchi. 1997.
- 39.Jo'raev N, va boshqalar. O'zbekiston tarixi: Milliy istiqolol davri (11-sinf o'quvchilari uchun darslik) T. Sharq. 1998.
- 40.Jo'raev U, Saidjonov Y. Dunyo dinlari tarixi.. T. Sharq 1998.
- 41.Bobobekov X.N. qo'qon tarixi. T. Fan. 1996.
- 42.Bobur Z.M. Boburnoma. T. Fan. 1960.
- 43.Amir Olimxon. Buxoro xalqining xasrati tarixi. T.Fan,1991.
- 44.Amir Temur jaxon tarixidan. T. Sharq 1996.
- 45.Amir Temur kurogon. Zafar yo'li. T. Nur. 1992.
- 46.Amir Temur o'g'itlari. Navruz,1992.
- 47.Boynazarov F. Antik dunyo. T. MeHnat. 1989.
- 48.Vosifiy Z. Badoe'ul vaqoe. T. g'.g'ulom. 1979.
- 49.Gofurov E. Toshev S. Mustaqillikning ma'naviy zaminlari. Karshi,1994.
- 50.Asqarov A. O'zbekiston tarixi (Eng qadimgi davrlardan milodning V rigacha) T. O'qituvchi. 1994.
- 51.Gulomov Ya.G. qadimgi madaniyatimiz izlaridan. T. Fan,1960.
- 52.Gulomov Ya.G. Xorazmning sug'orish tarixi. T. Fan,1959.
- 53.Axmedov B. Amir Temur (tarixiy roman). T. Meros. 1995.
- 54.Axmedov B. SoHibqiron Temur (xayoti va ijtimoiy-siyosiy faoliyati). T. Meros. 1995.
- 55.Axmedov B. Tarixdan saboqlar. T. O'qituvchi. 1994.
- 56.Axmedov A. Ulug'bek Muxammad Tarag'ay. T. 1994.
- 57.Axmedov B. O'zbek usuli. T. Nur. 1992.
- 58.Axmedov B. O'zbekiston xalqlari tarixi manbalari. T. O'qituvchi. 1991.
- 59.Axmedov Ulug'bek. Esse. T. 1994.
- 60.Axmedov E, Sayidaminova Z. O'zbekiston Respublikasi qisqacha ma'lumotnoma. T. O'zbekiston. 1995.
- 61.Gumilev L.N. Drevnie tryuki. M. Nauka. 1960.
- 62.Buniyatov E. Gosudarstvo Xorezmshaxov-Anushteginidov. M. 1998.
- 63.Buxoro tarixi. T. Fan. 1976.
- 64.Buyuk siymolar, alommalar (1-kitob). T. Meros. 1995.
- 65.Buyuk siymolar, alommalar (2-kitob). T. Meros. 1996.
- 66.Buyuk siymolar, alommalar (3-kitob). T. Meros. 1998.
- 67.Zaki Validiy. O'zbek urug'lari. T. 1992.
- 68.Ziyo Kukalp. Turkchilik asoslari. T. 1994.
- 69.Ziyoev X. Turkistonda Rossiya tajovuzi va Humkronlik qarshi kurash. T. Sharq.1998.

- 70.Radkevich V.A. Velikiy shelkovo'y put. M. 1990.
- 71.Raximov J. O'zbekiston tarixini o'rganishda arxiv manbalardan foydalanish. T. O'qituvchi. 1995.
- 72.Rtveladze E.V. O'rta Osiyoning qadimgi tangalari. T. 1987.
- 73.Kabirov J, Sagdullaev A. O'rta Osiyo arxeologiyasi. T. O'qituvchi. 1990.
- 74.Levitin L, Karlayl D.S. Islom Karimov-Yangi O'zbekiston Prezidenti. T.O'zbekiston.1996.
- 75.Ivanin M. Ikki buyuk sarkarda: Chingizxon va Amir Temur. T. Xazina. 1994.
- 76.Ibrat I. Farg'ona tarixi. T. Kamalak. 1991.
- 77.Karimov Sh, Shamsutddinov R. Turkiston Rusiya bosqini davrida. Andijon. Meros. 1995.
- 78.Ibroximov va boshq. Vatan tuyg'usi. T. O'zbekiston. 1996.
- 79.IbroHim Karim. Madaminbek . T. Yozuvchi. 1993
- 80.IbroHim N. Ibn Battuta va uning O'rta Osiyo bo'ylab sayoHati. T.1991.
- 81.Ibn ArabshoH. Amir Temur tarixi. Ikki jildlik. T. MeHnat.1992.
- 82.Ikromov A. Tanlangan asarlar.Uch jildlik. T.O'zbekiston. 1972-75.
- 83.Inqilov jangchilari. T. O'zbekiston. 1990.
- 84.Ipak yo'li afsonalari. T. Fan. 1993.
- 85.Isxokov M. Sug'diyona tarix choraxasida. T. Fan. 1990.
- 86.Yo'ldashev N. BaHovuddin Naqshband. Buxoro. 1993 yil
- 87.Nabiev R. N. XIV asrda O'rta Osiyoda sarbadorlar qo'zg'oloni. T. Fan. 1942.
- 88.Narshaxiy M. Buxoro tarixi. "Meros" turkumi. T. Kamalak. 1991.
- 89.Palvaniyazov K. Istoki rojdeniya Karakalpakstana. Nukus. 1994.
- 90.Nasimxon Raxmon. Turk xokonligi. T. 1993.
- 91.Nafasov T. O'zbekiston toponimlarining izoHli lo'g'ati. T. O'qituvchi. 1988.
- 92.Maxmud Koshg'ariy. Devonu lug'otit turk. Uch jildlik. T. Fan. 1960-1963.
- 93.Maxmudov M. Barxayot siymolar. (katog'on qurbonlari Haqida lavHalar). T. O'zbekiston. 1991.
- 94.Pidaev M. Sirli Kushon saltanati. T. Fan. 1990
- 95.Nizomiddin Shomiy. Zafarnoma. T. O'zbekiston. 1996.
- 96.Nizomulmulk. Siyosatnoma. T. Adolat. 1997.
- 97.Mirzo Ulug'bek. To'rt usul tarixi. T. Cho'lpon. 1994.
- 98.Norqulov N. Kamoliddin Bexzod. T. Fan. 1964.
- 99.Mulla Olim Maxmud Xoji. Tarixi Turkiston. qarshi. Nasaf.1992.
- 100.Mukminova R.G, Xabibullaev N.N va bosh. O'zbekiston tarixi (XVIasr-XIX asrning birinchi yarmi).T. O'qituvchi. 1994.
- 101.Mustaqillik. (IzoHli ilmiy-ommabop lug'at). T. Sharq.1998.
- 102.Mustaqillikning zafarli etti yili. Andijon. 1998.
- 103.Muxammadjonov A. qadimgi Buxoro. T. Fan. 1991.
- 104.Muxammadjonov A. qadimgi Toshkent. T. Fan. 1988.
- 105.Muxammadjonov A. Temur va temuriylar davri. T. Fan. 1996.
- 106.Muxammadjonov A. O'zbekiston tarixi (Y asrdan XYI asr boshlarigacha). T.: Ukituvchi, 1994.
- 107.Muxammadjonov A. O'zbekiston tarixi (V asrdan XVI asr boshlarigacha). T. O'qituvchi. 1994.

- 108.Muxiddinov N. Kremla o'tgan yillarim. T. O'zbekiston, 1995.
- 109.Oxunboboev Yo'ldosh. Tanlangan asarlar. Ikkin jildlik. T. O'zbekiston. 1987-1990.
- 110.Mo'minov I. Amir Temurning O'rta Osiyo tarixida tutgan o'rni va roli. T. Fan. 1968.
- 111.Samarqand tarixi. Ikki jildlik. T. Fan. 1969-1971.
- 112.Sa'dullaev A. qadimgi o'zbek ilk yozma manbalarda. T, O'qituvchi. 1996.
- 113.Sodiqov M. Erksevar, xurriyatparvar el vorislarimiz. T. Kamalak, 1992.
- 114.Sulaymonova F. Sharq va g'arb. T. O'zbekiston. 1997.
- 115.Uvvatov U. Donolardan saboqlar. T. Abdulla qodiriy. 1994.
- 116.Fevral voqealari. To'plovchilar: S.Ostonov, J.Razzaqov, R. Shog'ulomov.-T.: O'zbekiston. 1999.
- 117.Xabibulla Zayniddin. Jaloliddin Manguberdi. T. Fan, 1993.
- 118.Xabibulla Zayniddin. Jaloliddin Manguberdi. T. Fan,1993.
- 119.Xabibullaev N. O'rta Osiyo kog'oz ishlab chiqarish tarixi. T. Fan , 1992.
- 120.Faziev T. Temuriy malikalar. T. 1994 .
- 121.Taraqqiyot va xamkorlik yo'llarida. O'zbekiston tashqi siyosati va diplomatiyasi. T. O'zbekiston. 1993.
- 122.Sharafiddin Ali Yazdiy. Zafarnoma. T.Sharq, 1997.
- 123.Sharafiddinov O. Cho'lpon. T. Cho'lpon. 1991 yil
- 124.Xamidov X. Shoxnomaning shuHrati. T. O'zbekiston. 1991.
- 125.Xamidov X. O'zbek an'naviy qo'shiqchilik madaniyati tarixi. T. O'qituvchi. 1996.
- 126.Temur tuzuklari. T. g'ofir g'ulom. 1996.
- 127.Xasaniy M. Turkiston bosqini. T. Nur. 1992.
- 128.Fitrat. Amir Olimxonning xukmronlik yillari. T.Minxoij ,1992.
- 129.Fitrat. Amir Olimxonning xukmronlik yillari. T.Minxoij.1992.
- 130.Fozilbek Otabek o'g'li. Dukchi Eshon fojeasi.T.: Cho'lpon, 1992.
- 131.Tolstov S.P. qadimgi Xorazm madaniyatini izlab. T. Fan. 1964.
- 132.Shoniyozov K. O'zbeki-Karluki. T. Nauka, 1964.
- 133.Shoniyozov K.Sh. Kang davlati va kangliklar. T. Fan, 1990.
- 134.Usmon Turon. Turkiy xalqlar mafkurasi.T. Cho'lpon,1995.
- 135.Usmonov K. g'aniev D. O'zbekiston: mustaqillik odimlari.T.1996.
- 136.Usmonov I. qatog'on qurbonlari. T.O'zbekiston.1992.
- 137.Usmonov K. Sodiqov M va bosh. O'zbekiston qaramlik va mustaqillik yillarida. T.O'qituvchi ,1998.
- 138.Usmonov K. Sharipov Sh va bosh.O'zbekiston - siyosiy va Huquq isloxatlari sari.T. Universitet, 1996.
- 139.Tursunov I. Y. Istiqlolga intilgan kalblar nidosi. T. 1993.
- 140.Tursunov I.Y. O'zbekiston maorifchilarining istiqlol yo'lidagi ishlari tarixidan (1917-1939 yy). T.1995.
- 141.Tuxliev N. O'zbekiston iqtisodiyoti (savollar va javoblar). T. O'zbekiston. 1998.
- 142.Xo'jaev F. Tanlangan asarlar. T. Fan. 1976. 1-jild.
- 143.Xo'jamberdiev Yo. O'zbeklar ishi. T. Yozuvchi. 1990.

- 144.Yakubovskiy A.Yu. K voprosu ob etnogenezi uzbekskogo naroda. T. UzFan. 1941.
- 145.Yusupov E. Istiqlol yo`lida. T. Fan. 1996.
- 146.Yusuf Xos Xojib. Kutadg`u bilik. T. Yulduzcha. 1990.
- 147.O`zbekim. "Vatan" seriyasi. T.1992.
- 148.O`zbekiston : mustaqillikning besh yili ( Usmonov K. g`aniev D.). T. Sharq 1996.
- 149.O`zbekiston Respublikasi: qonunlar va farmonlar (To`plam). T. O`zbekiston, 1992-1999.
- 150.O`zbekiston Respublikasi: mustaqil davlatning bunyod bo`lishi. T. O`zbekiston, 1992.
- 151.O`zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. T. O`zbekiston,1998.
- 152.O`zbekiston mustaqil taraqqiyot yo`lida (Usmonov K. g`aniev D.). T. O`zbekiston , 1994.
- 153.O`zbekiston tarixi .T. Universitet ,1997, 1-jild O`lmas obidalar. T. Fan,1989.
- 154.O`zbekiston xalklar tarixi. Ikki jildlik. Akademik A. Askarov taxrir ostida. T. Fan , 1992-1993.
- 155.O`rta Osiyo xalqlari xurfikirligi tarixidan. T.Fan,1990.
- 156.Qayumov A. Alisher Navoiy. T.1994.
- 157.Qosimov B. Ismoilbek Gasparali. T.1992.
- 158.Qushchonov M. qodiriy-erksizlik qurboni. T. Fan,1962.
- 159.qilichev T. Ko`xna qal'alar diyori. T.Fan ,1993.
- 160.qoraqalpog`iston tarixi. (1917-1994). Nukus. 1995.
- 161.Choriev Z. Tarix atamalarining qisqacha izohli lug`ati (qadimgi va o`rta asrlar) .T. Sharq , 1999.
- 162.De Klavixo. Samarkanddagi Amir Temur saroyiga sayohat kundaligi. San'at jurnali. 1998. 9-soni. Bayoniy M.Yu. Shajarai Xorazmshohiy. T. g`ofir g`ulom. 1991.

